

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фармакогнозії, фармакології та ботаніки

**ФАРМАКОГНОЗІЯ В ТАБЛИЦЯХ
Частина 1.
Первинні метаболіти та терпеноїди**

*Навчальний посібник
для студентів III курсу фармацевтичних факультетів
спеціальності «Фармація, промислова фармація»*

Запоріжжя – 2021 р.

УДК 615.322(075.8)
Ф24

*Затверджено на засіданні Центральної методичної Ради ЗДМУ
протокол №5 від “27” травня 2021 р.
та рекомендовано для використання в освітньому процесі*

Укладачі:

*Тржецинський С.Д., завідувач кафедри, д.б.н, професор
Одинцова В.М., доктор фармацевтичних наук, професор
Рудник А.М. кандидат фармацевтичних наук, доцент
Мозуль В.І., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Денисенко О.М., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Головкін В.В., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Шевченко І.М. кандидат фармацевтичних наук, доцент
Аксьонова І.І, кандидат фармацевтичних наук, асистент*

Рецензенти:

*Кучеренко Л.І. – доктор фармацевтичних наук, професор
Смойловська Т.П. – кандидат фармацевтичних наук, доцент*

Фармакогнозія в таблицях. Частина 1. Первинні метаболіти та терпеноїди. Навчальний посібник з фармакогнозії для студентів фармацевтичних факультетів ВНЗ спеціальності «Фармація, промислова фармація» / Тржецинський С.Д., Одинцова В.М., Рудник А.М., Мозуль В.І., Денисенко О.М., Головкін В.В., Шевченко І.М., Аксьонова І.І. - Запоріжжя.: [ЗДМУ]. – 95 с.

Розглянуто на цикловій методичній комісії з фармацевтичних дисциплін
(протокол №__ від “13” травня 2021 р.)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	5
ВУГЛЕВОДИ	6
ЛІПІДИ	17
ВІТАМІНИ	26
АМІНОКИСЛОТИ ТА ПРОТЕЇНИ	32
ОРГАНІЧНІ КИСЛОТИ. ТІО- ТА ЦІАНОГЕННІ ГЛІКОЗИДИ.....	37
ІРИДОЇДИ ТА ГІРКОТИ	43
ЕФІРНІ ОЛІЇ	49
ДИТЕРПЕНИ. СМОЛИ ТА БАЛЬЗАМИ	75
САПОНІНИ	78
СЕРЦЕВІ ГЛІКОЗИДИ	88
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	92

ПЕРЕДМОВА

Фармакогностична підготовка провізора в сучасних умовах вимагає формування у студентів глибоких теоретичних знань актуального асортименту лікарської рослинної сировини, її хімічного складу, лікарських засобів на її основі, особливостей застосування, що дає підґрунтя для майбутнього спеціаліста в його професійній діяльності. Стрімкий розвиток фармацевтичної промисловості, постійне зростання кількості лікарських засобів і біологічно активних добавок вимагає від майбутніх провізорів збільшення часу на пошук, опрацювання і засвоєння інформації.

Представлене видання буде корисним вітчизняним та іноземним здобувачам вищої освіти фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів МОЗ України, для самостійної роботи, підготовки до практичних, лабораторних, семінарських занять, поточного та підсумкового контролю знань, а також здобувачам та викладачам навчальних закладів України.

Посібник складено у відповідності до навчальної програми з дисципліни «Фармакогнозія», призначений для підготовки студентів 3 та 5 курсів фармацевтичного факультету спеціальності «Фармація, промислова фармація» та складений у відповідності з навчальним планом за кредитно-модульною системою.

Видання містить узагальнену інформацію, щодо лікарської рослинної сировини включеної до другого видання Державної фармакопеї України, яка не увійшла до національного підручника з фармакогнозії, а також відомості про лікарську рослинну сировину традиційної китайської медицини, яка входить до Державної Фармакопеї України.

Для кращого сприйняття та засвоєння програмна інформація, уніфікована і надана у вигляді таблиць, з зазначенням латинських і українських назв, основних біологічно активних речовин, фармакологічної дії та лікарських засобів внесених до реєстру лікарських засобів України.

Перша частина містить відомості про лікарську рослинну сировину, яка містить вуглеводи, ліпіди, вітаміни, органічні кислоти, тіо- та ціаногенні глікозиди, іридоїди, ефірні олії, сапоніни та кардіоглікозиди і повністю охоплює програмний матеріал першого модуля з дисципліни «Фармакогнозія».

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

* – ДФУ 2.0 містить статтю на даний вид лікарської рослинної сировини

× – знак гібридного походження

f – форма

sp. – вид

ssp. – підвид

var. – різновид

АГ – артеріальна гіпертензія

БАД – біологічно активна харчова добавка

БАР – біологічно активні речовини

в/в – внутрішньовенно

ВДШ – верхні дихальні шляхи

ВС – видільна система

ВХШ і ДК – виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки

ГРВІ – гострі респіраторні вірусні інфекції

ГХ – гіпертонічна хвороба

ДГПЗ – доброякісна гіперплазія передміхурової залози

ДС – дихальна система

ДФУ 2.0 – Державна Фармакопея України (друге видання)

ЕС – ендокринна система

ІС – імунна система

капс. – капсули

ЛР – лікарська рослина

ЛРС – лікарська рослинна сировина

льод. – льодяники

н-ка – настойка

ОРС – опорно-рухова система

ПМС – переменструальний синдром

ПС – покривна система

р-н – розчин

СС – статеві системи

ССС – серцево-судинна система

табл. – таблетки

ТС – травна система

ХСН – хронічна серцева недостатність

ЦД – цукровий діабет

ЦНС – центральна нервова система

ВУГЛЕВОДИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Джерела моносахаридів</i>				
Смоковниці звичайної плоди – <i>Ficus carica fructus</i> Смоковниця звичайна (інжир) – <i>Ficus carica</i> L. Шовковицеві – <i>Moraceae</i>	Цукри (глюкоза +фруктоза до 25% (у висушених плодах до 77%), пектин до 16%, органічні кислоти (лимонна, бурштинова, яблучна, фумарова), дубильні речовини, вітамін С, В ₁ , В ₂	Висушені плоди Регулакс фруктові кубики	Послаблююча, антианемічна,	ШКТ: атонічний закреп (для короткочасного застосування) ССС: анемії
Манна (висушений сік) – <i>Manna cannulata</i> Ясен білоцвітий – <i>Fraxinus ornus</i> L. Маслинові – <i>Oleaceae</i> Тамариск мановий – <i>Tamarix mannifera</i> (Ehrenb.) Bunge Тамарискові – <i>Tamaricaceae</i>	Цукри (манніт 40-80%, фруктоза, глюкоза, сахароза, манноза), слизисті речовини, смоли, органічні кислоти	Манни порошок Манни р-н	Послаблююча – підвищує осмотичний показник вмісту тонкого кишківника, збільшує вміст і посилує перистальтику товстого кишківника, Діуретична – осмотичний діуретик	ШКТ: закреп, порушення роботи товстого кишківника. Набряки ниркового та серцевого походження
<i>Джерела сахарози</i>				
Буряку коренеплоди – <i>Betae radices</i> Буряк звичайний – <i>Beta vulgaris</i> L. Мареві – <i>Chenopodiaceae</i>	Цукри (сахароза до 20%, глюкоза, фруктоза), пектин, органічні кислоти (щавелева 24-35%, яблучна, лимонна, винна)	Цукор – <i>Saccharum</i> Цукровий сироп – <i>Sirupus simplex</i>	Коригуюча	Коригуючий, допоміжний засіб при виготовленні рідких і твердих лікарських форм (сиропів, таблеток, капсул, порошоків)
Цукрової тростини стебла – <i>Sacchari caulis</i>	Цукри (сахароза до 18%, глюкоза), клітковина 8-			

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Цукрова тростина – <i>Saccharum officinarum</i> L. Тонконогові – <i>Poaceae</i>	12%, органічні кислоти			
Гомополісахариди				
Джерела целюлози				
Бавовна очищена (вата, вата очищена) – <i>Gossypium purificatum</i> Бавовник шорсткий – <i>Gossypium hirsutum</i> L. Бавовник трав'янистий – <i>Gossypium herbaceum</i> L. Бавовник барбадоський – <i>Gossypium barbadense</i> L. Мальвові – <i>Malvaceae</i>	Целюлоза до 95%, білки, слиз	Вата гігроскопічна – <i>Gossypium purificatum</i> <i>seu hygrosopicum</i> , Бинт, марля, основа для лейкопластирів Карбоксиметил- целюлоза (КМЦ)	Перевязувальний метеріал з гігроскопічними властивостями	Адсорбція ексудату та крові при перевязуванні ран, фіксація пов'язок, накладання гіпсових повязок
Сфагнум – <i>Sphagnum</i> Сфагнум болотяний – <i>Sphagnum palustre</i> L. Сфагнум волосистий – <i>Sphagnum capillifolium</i> L. Сфагнові – <i>Sphagnaceae</i>	Целюлоза 95%, фенольні сполуки (сфагнол), білок	Сфагнові подушки	Гігроскопічна (в 4 рази більша за вату) Антибактеріальна	Замінник вати
Джерела крохмалю				
Картоплі бульби – <i>Solani tubera</i> Картопля – <i>Solarium tuberosum</i> L. Пасльонові – <i>Solanaceae</i>	Крохмаль до 25%, клітковина, пектинові речовини, білок	Крохмаль картопляний – <i>Amylum solani</i> Крохмаль рисовий <i>Amylum oryzae</i>	Обволікаюча, протизапальна	Допоміжна речовина при виготовленні присипок, таблеток, пастилок, паст В косметології для виготовлення пудри
Рису насіння – <i>Oryzae semina</i>	Крохмаль до 75%, клітковина, білок, вітаміни	Крохмаль кукурудзяний –		

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Рис посівний – <i>Oryza sativa</i> L. Тонконогові – <i>Poaceae</i>	В1, В2, В6, органічні кислоти	<i>Amylum maydis</i> Крохмаль пшеничний - <i>Amylum tritici</i> Крохмальний клейстер – <i>Mucilaginis Amyli</i>		(рисовий крохмаль) Виразково-запальні захворювання ШКТ (гастрит, виразкова хвороба шлунку коліт, ентероколіт)
Кукурудзи насіння – <i>Maydis semina</i> Кукурудза звичайна – <i>Zea mays</i> L. Тонконогові – <i>Poaceae</i>	Крохмаль до 70%, жирна олія, білок, вітаміни В ₁ , В ₂ , В ₅ , В ₇ , РР, Е,			
Пшениці насіння – <i>Tritici semina</i> Пшениця літня – <i>Triticum aestivum</i> L. Тонконогові - <i>Poaceae</i>	Крохмаль до 65%, клітковина, вітаміни групи В, каротиноїди, жирна олія	Екстракт зародків пшениці, Вульностимулін мазь	Епітелізуюча, протизапальна	ПС: опіки, виразки, ерозії, порізи
Джерела інуліну				
Топінамбура бульби – <i>Helianthi tuberosi tubera</i> Топінамбур (Соняшник бульбистий, земляна груша) – <i>Helianthus tubersus</i> Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Інулін до 30%, фруктоза, вітамін С, В ₁ , клітковина	Промислове джерело інуліну та фруктози Садифіт збір Ектіс табл. Інулін-нео табл.	Гіпоглікімічна Гіпохолестеринемічна Детоксикаційна Пребіотик (стимулює ріст і розмноження біфідо- та лактобактерій у товстому кишківнику)	ЕС: цукровий діабет, надмірна вага тіла, порушення ліпідного та вуглеводного обміну речовин
Цикорію корені* – <i>Cichorii radices</i> Цикорій дикий – <i>Cichorium intybus</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Інулін до 40%, сесквітерпенові гіркі речовини (інтибін, лактуцин, лактукопикрин), кумарини (ескулетин, ескулін, цикорін, умбеліферон), смоли, жирні олії	Промислове джерело інуліну Замінник кави Апетитні, жовчогінні, протидіабетичні збори Бонджигар фл.		ТС: розлади роботи ШКТ (диспепсія, дисбіоз, ентероколіт, панкреатит, холецистит)

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Кульбаби корені* – <i>Taraxaci radices</i></p> <p>Кульбаби лікарської трава з коренями* – <i>Taraxaci officinalis herba cum radicibus</i></p> <p>Кульбаба лікарська – <i>Taraxacum officinalis</i> Weber.</p> <p>Айстрові – <i>Asteraceae</i></p>	<p>Інулін до 50%, цукри до 18%, тритерпеноїди (тараксерол, тараксол), сесквітерпенові гіркі глікозиди (тараксацин, тараксцерин, лактукопикрин), смоли, стерини (андро-, тараксо-, сигмастерин), флавоноїди</p>	<p>Відвар</p> <p>Густий екстракт</p> <p>Апетитні, жовчогінні, шлункові, сечогінні збори, Імунофіт збір</p> <p>Імупрет н-ка, табл.</p> <p>Поліфітол-1 н-ка</p>	<p>Апетитна</p> <p>Секретолітична (покращує травлення, стимулює секрецію травних залоз), Жовчогінна</p> <p>Сечогінна</p> <p>Спазмолітична</p>	<p>ТС: втрата апетиту, холецистит, холангіт, жовчнокам'яна хвороба, антацидний гастрит, хронічні спастичні та атонічні запори</p>
<p>Оману кореневища та корені* – <i>Inulae rhizomata et radices</i></p> <p>Оман високий – <i>Inula helenium</i> L.</p> <p>Айстрові – <i>Asteraceae</i></p>	<p>Інулін до 44%, ефірна олія (алантолактон, ізоалантолактон і дигідроалантолактон, кислота алантова і азулен)</p>	<p>Настій</p> <p>Бронхофіт збір</p> <p>Імунофіт збір</p> <p>Пектолван фіто</p>	<p>Відхаркувальна</p> <p>Протизапальна</p> <p>Жовчогінна</p> <p>Нормалізує моторну і секреторну функцію ШКТ</p>	<p>ДС: бронхіт, трахеїт</p> <p>ШКТ: гастрит, ентероколіт, втрата апетиту</p>
<p>Лопуха корені* – <i>Arctii radices</i></p> <p>Лопух великий – <i>Arctium lappa</i> L.</p> <p>Айстрові – <i>Asteraceae</i></p>	<p>Інулін до 45%, слиз, ефірна олія до 0,2%, стероли, лігнани (актиїн), поліїни (арктиналь, арктинон, арктинол), флавоноїди (лютеолін, кемпферол, кверцетин, гіперозид, рутин), фенолокислоти до 4% (хлорогенова, кофейна, ізохлорогенова), дубильні речовини</p>	<p>Настій коренів на мигдальній або оливковій олії – «Репяхова олія»</p> <p>Настій</p> <p>Відвар</p> <p>Нефрофіт збір</p> <p>Детоксифіт збір</p>	<p>Сечогінна</p> <p>Жовчогінна</p> <p>Потогінна</p> <p>Стимулює ріст волосся</p>	<p>ВС: сечокам'яна хвороба</p> <p>ТС: жовчнокам'яна хвороба, гастрит</p> <p>ЕС: подагра, ревматизм, цукровий діабет</p> <p>ПС: екзема, псоріаз, себорея, вугова хвороба, алопеція</p> <p>Косметологія: у складі шампуней, бальзамів, масок для сухого волосся</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Джерела агару				
Слані водоростей родів: <i>Gelimidium, Gracilaria, Pterocladia, Ahnfeltia</i> Червоні водорості – <i>Rhodophyta</i>	Агароза +агаропектин до 80%, мінеральні солі до 4%	Агар-агар – <i>Agar-agar</i>	Ентеросорбент Гелеутворююча Пролонгатор АФІ Регулятор в'язкості (згущувач) Диспергатор і стабілізатор емульсій та суспензій	Поживне середовище в мікробіології Допоміжні речовини при виготовленні гелів, пастилок, жувальних таблеток, мікрокапсул
Слані водоростей родів: <i>Chondrus, Gigartina, Hypnea, Phyllophora</i> Червоні водорості – <i>Rhodophyta</i>	Карагінани –солі сірчаноокислих ефірів галактози та ангідрогалактози	Карагінан		
Гетерополісахариди				
Джерела слизу				
Алтеї корені* – <i>Althaeae radices</i> Алтеї трава* – <i>Althaeae herba</i> Алтеї листя* – <i>Althaeae folia</i> Алтея лікарська – <i>Althaea officinalis</i> L. Алтея вірменська – <i>Althaea armeniaca</i> Ten. Мальвові – <i>Malvaceae</i>	<i>Корені:</i> слиз до 35%, крохмаль до 37%, пектинові речовини, органічні кислоти, дубильні речовини, органічні кислоти <i>Трава:</i> слиз до 12%, флавоноїди (кверцетин, діосметин), кумарини (скополетин)	Настій коренів Грудний збір №1 Грудний збір №3 Бронхофіт збір Гастрофіт збір Суша мікстура від кашлю для дітей Алтейка сироп Алтемікс сироп Імупрет краплі Бронхостоп сироп Муколік Форте Мукалтин табл. Мукалтин сироп	Відхаркувальна, (стимулює секрецію мокротиння, нормалізує його в'язкість і адгезивність, підсилює моторну функцію епітелію бронхів) Обволікаюча Пом'якшуюча Протизапальна Гастропротекторна	ДС: гострі і хронічні запальні захворювання з утворенням густого, в'язкого мокротиння та сухим кашлем (ларингіт, трахеїт, бронхіт) ШКТ: гастрит, ВХШ і ДК з підвищеною кислотністю
Калачиків квітки* – <i>Malvae sylvestris flores</i>	Квітки: слиз до 23%, вільні цукри до 25%,	Настій Відхаркувальні	Відхаркувальна Обволікаюча	ДС: захворювання верхніх дихальних

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Калачиків листя* – <i>Malvae sylvestris folia</i> Мальва лісова, калачики лісові – <i>Malva sylvestris</i> L. Калачики непомітні – <i>Malva neglecta</i> Wallr Мальвові – <i>Malvaceae</i>	вітамін С, флавоноїди (антоціани), фенольні кислоти, дубильні речовини	збори Гербіон сироп подорожника Сироп подорожника	Протизапальна	шляхів з сухим нестримним кашлем (бронхіт, ларингіт, осиплість)
Подорожника великого листя* – <i>Plantaginis majoris folia</i> Подорожник великий – <i>Plantago major</i> L. Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i>	Слиз до 11%, іридоїди (аукубін, каталпол), флавоноїди (похідні апігеніну, лютеоліну, кверцетину), вітаміни С і К	Настій Бронхолітичні, відхаркувальні, шлункові збори Подорожника сік Плантаглюцид грананули Грудний збір №2 Стоптусин фіто	Відхаркувальна Обволікаюча Секретолітична Протизапальна Ранозагоювальна	ТС: захворювання ШКТ із зниженою кислотністю (гастрит, ентерит, коліти, виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки)
Подорожника ланцетолистого листя* – <i>Plantaginis lanceolatae folia</i> Подорожник ланцетолистий – <i>Plantago lanceolata</i> L. Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i>	Полісахариди (26%), іридоїди (аукубін, каталпол та каталпозид), флавоноїди, дубильні речовини, каротиноїди, вітаміни С і К, накопичує Zn та К	Настій Гербіон сироп подорожника Сироп подорожника Сироп від кашля Др. Тайсса Пекторал сироп Тусавіт сироп Стоптусин фіто Пульморан сироп Ритоссе сироп Евкабал сироп	Відхаркувальна Обволікаюча Протизапальна	ДС: захворювання ВДШ з сухим кашлем та в'язким мокротинням (бронхіт, ларингіт, трахеїт, пневмонія), ГРВІ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Подорожника блошиного насіння* – <i>Psyllii semina</i> Подорожник блошиний – <i>Plantago psyllium</i> L. (<i>Plantago arfa</i> L.) <i>Plantago indica</i> L. Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i>	Слиз до 30%, жирна олія до 20%, білки до 25%, флавоноїди, іридоїди (аукубін, каталпол)	Настій Дефенорм капс. Мукофальк гранули Сік подорожника (сік з трави подорожника блошиного та листя подорожника великого 1:1)	Мяка послаблююча (через 12-24 год), Обволікаюча Секретолітична Протизапальна Ранозагоювальна	ТС: спастичний і атонічний закрп, захворювання ШКТ зі зниженою кислотністю (антацидний гастрит, коліт, ентероколіт)
Подорожника яйцеподібного лушпиння* – <i>Plantaginis ovatae seminis tegumentum</i> Подорожника яйцеподібного насіння* – <i>Plantaginis ovatae semina</i> Подорожник яйцеподібний (ісфагула) – <i>Plantago ovata</i> Forssk.(<i>P. isphaghula</i> Roxb.) Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i>	Слиз до 40%, жирна олія до 20%, стероїдні сапоніни	Порошок лушпиння Мукофальк гранули	Мяка послаблююча Детоксикаційна Гіполіпідемічна Гіпоглікемічна	ТС: закрп, хронічні закрепи, синдром подразненого кишківника, харчові отруєння ЕС: цукровий діабет, ожиріння, надмірна вага тіла
Мати-й-мачухи листя – <i>Farfarae folia</i> Підбіл звичайний, мати-й- мачуха звичайна – <i>Tussilago farfara</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Слиз до 10%, інулін, органічні кислоти, флавоноїди (рутин, гіперозид), сапоніни, піролізидинові алкалоїди (сенкіркін і тусилягін)	Настій Грудний збір №1 Грудний збір №2 Чабресил М сироп	Відхаркувальна Обволікаюча Протизапальна Спазмолітична	ДС: захворювання ВДШ з сухим кашлем (ларингіт, трахеїт, бронхіт), ГРВІ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Льону насіння* – <i>Lini semina</i> Льон звичайний – <i>Linum usitatissimum</i> L. Льонові – <i>Linaceae</i></p>	<p>Слиз до 12%, жирна олія (гліцериди ліноленової, лінолевої, олеїнової кислот) до 50%, білки до 30%, ціаноглікозиди лінамарин, лінустатин, селен</p>	<p>Слиз насіння льону – <i>Mucilago seminis Lini</i></p>	<p>Обволікаюча Послаблююча Протизапальна Репаративна</p>	<p>ШКТ: атонічний закреп, ВХШ і ДК, ентероколіти, харчові інтоксикації Зовнішньо при опіках, атопічних дерматитах, екземі</p>
<p>Липи квітки* – <i>Tiliae flores</i> Липа серцелиста – <i>Tilia cordata</i> Mill. Липа широколиста – <i>Tilia platyphyllos</i> Scop. Липові – <i>Tiliaceae</i></p>	<p>Слиз до 10%, ефірна олія (фарнезол), тритерпенові сапоніни, флавоноїди (гесперидин, кверцетин, кемпферол, тіланін), кумарини (фраксин)</p>	<p>Настій Бронхофіт збір Потогінні, протизастудні збори, Маліпін сироп Калина/Липа/Малина сироп Синудафен сироп Беліса краплі Бальзам Вігор</p>	<p>Потогінна Жарознижуюча Обволікаюча Імуномоделююча Протизапальна Антибактеріальна</p>	<p>ВДШ: ГРВІ, грип, бронхіт, сухий кашель, гайморит, синусит Зовнішньо (полоскання) – запалення горла, ангіна, ларингіт, стоматит, гінгівіт</p>
<p>Цетрарії слані* – <i>Lichen islandicus (Cetrariae thalli)</i> Цетрарія ісландська (Ісландський мох) – <i>Cetraria islandica</i> [L.] Ach. Пармелієві – <i>Parmeliaceae</i></p>	<p>Слиз до 70% (ліхенін ізоліхенін), гіркі лишайникові кислоти до 5% (уснінова, евернієва, цетрарова, фізодова), цукри до 13%, іридоїд цетрарир до 3%, дубильні речовини до 2%</p>	<p>Настій Грудні та шлункові збори Ісла мінт, Ісламоос пастилки Іслор льодяники Бронхалік льод. Гербіон сироп ісландського моху Пектолван фіто ісландський мох</p>	<p>Обволікаюча Антибактеріальна Протизапальна Протикашльова Апетитна</p>	<p>ВДШ: сухий подразнюючий кашель, осиплість, ларингіт, фарингіт, сильне навантаження на голосові зв'язки</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Дивини квітки* – <i>Verbasci flores</i> Дивина звичайна – <i>Verbascum thapsus</i> L. Дивина лікарська – <i>Verbascum phlomides</i> L. Дивина густоквіткова – <i>Verbascum densiflorum</i> Bertol. Ранникові – Scrophulariaceae	Тритерпенові сапоніни, слиз до 3%, камідь, цукри до 20%, іридоїди (аукубін, каталпол, алгол, гарпагід), флавоноїди до 4% (гесперидин, рутин), тритерпенові сапоніни, каротиноїди, дубильні речовини	Настій Відхаркувальні та шлункові збори Синудафен сироп Синудафен капс.	Відхаркувальна Протизапальна Обволікуюча	ВДШ: фарингіт, ларингіт, трахеїт, риніт, синусит, гайморит, запальні процеси ротової порожнини (біль у горлі, гінгівіт, стоматит)
Джерела пектину				
Яблуні лісової плоди – <i>Malus sylvestris fructus</i> Яблуня лісова – <i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Пектин до 2%, вільні цукри до 18%, органічні кислоти (яблучна, винна, лимонна), вітамін С, катехіни до 25%	Пблучний пектин	Детоксикуюча Адсорбуюча Гастропротекторна Послаблююча	ШКТ: закріп, інтоксикації важкими металами Гелеутворювач, загусник, емульгатор, стабілізатор при виготовленні ліків Пролонгатор АФІ
Цитрусових плодів екзокарпій з мезокарпієм – <i>Citri epicarpium et mesocarpium</i> Лимон – <i>Citrus limon</i> L. Рутові – <i>Rutaceae</i>	Пектинові речовини до 15%, ефірна олія (цитраль, лімонен), флавоноїди (діосметин, гесперидин, нарінгенін), кумарини	Цитрусовий пектин		
Малини плоди – <i>Rubi idaei fructus</i> Малина звичайна – <i>Rubus idaeus</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Вуглеводи до 7,5% (фруктоза, глюкоза), пектинові речовини до 1%, органічні кислоти до 2% (яблучна, лимонна, саліцилова, бензойна), флавоноїди (антоціани)	Малиновий сироп – <i>Syrupus Rubi idaei</i> Маліпін сироп, Калина/Липа/Малина сироп для дітей, Сушені плоди включають до складу зборів і чаїв	Потогінна Протизапальна Жарознижуюча	Корекція смаку і запаху ліків Симптоматичне лікування ГРВІ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Сливи плоди – <i>Pruni dnesticae fructus</i> Слива домашня – <i>Prunus domestica</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Цукри до 17% (фруктоза, глюкоза, сахароза), пектин до 10%, органічні кислоти	Регулакс кубіки	Послаблююча	ШКТ: атонічний закреп
Ламінарії слані* – <i>Laminariae thalli</i> Ламінарія японська – <i>Laminaria japonica</i> Aresch. Ламінарія цукриста – <i>Laminaria saccharina</i> L. Ламінарієві – <i>Laminariaceae</i>	Альгінова кислота до 35%, ламінарин до 20%, маніт до 30%, фруктоза до 4%, клітковина до 6%, білок до 9%, йод, бром, калій	Сланей ламінарії порошок <i>Альгінат натрію:</i> Гавіскон суспензія, Гастраль суспензія Альгімакс суспензія Гіалера суспензія	М'яка послаблююча Гіполіпідемічна Гіпоглікемічна Детоксикуюча Гелеутворююча Обволікаюча Гемостатична	ШКТ: закреп, ожиріння, гастрит, печія, виразка шлунку ЕС: профілактика йододефіциту при гіпертиреозі Основа для гелів, пастилок
Бурі водорості* – <i>Fucus vel Ascophyllum</i> Фукус пухирчастий – <i>Fucus vesiculosus</i> L. Фукус зубчастий – <i>Fucus serratus</i> L. Аскофілум вузлуватий – <i>Ascophyllum nodosum</i> Le Jolis. Фукусові – <i>Fucaceae</i>	Маніт та його похідні до 75%, кислота альгінова до 40%, фукоїдами до 20%, фукани, каротиноїди, білок до 15%, йод до 0,2%	Порошок сланей Ліпонорм табл.	Гіполіпідемічна Гіпоглікемічна Послаблююча	ЕС: ожиріння, цукровий діабет, гіпертиреоз
Джерела камедей				
Акації камедь* – <i>Acaciae gummi</i> Акація сенегальська – <i>Acacia senegal</i> L. Акація сеульська -	Арабін (суміш калієвих, кальцієвих і магнієвих солей кислоти арабінової)	Гуміарабик порошок Водний розчин камеді – <i>Mucilago gummi arabici</i>	Обволікаюча Гіполіпідемічна Гіпоглікемічна Пролонгатор АФІ	ЕС: надмірна вага тіла, цукровий діабет, гіперліпідемія, атеросклероз,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Acacia seyal</i> Delile. Інші види <i>Acacia</i> африканського походження Бобові – <i>Fabaceae</i>				гастрит, коліт, ентероколіт Зв'язуючі (склеюючі) компоненти при виготовленні таблеток, Носії матричних таблеток продовженої дії. Емульгатори при виготовленні масляних емульсій, кремів, лосьнів. Стабілізатори, загусники, суспендатори суспензій
Трагакантова камедь* – <i>Tragacanthae gummi</i> Астрагал камеденосний – <i>Astragalus gummifer</i> Labill. Бобові – <i>Fabaceae</i>	Басорин 60-70%, арабін до 10%, крохмаль до 3%, клітковина до 3%, мінеральні речовини до 4%	Трагаканту порошок		
Абрикосова камедь – <i>Armeniacaе gummi</i> Абрикос звичайний – <i>Armeniaca vulgaris</i> Lam. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Гетеро полісахариди, які при гідролізі утворюють глюкуронову кислоту, галактозу, арабінозу	Абрикосової камеді порошок (за властивостями подібна до гуміарабіку)		
Гуарова камедь (гуаран)* – <i>Cyanopsidis seminis pulvis</i> Гуарових бобів насіння ендосперм – <i>Cyanopsidis tetragonolobae</i> <i>semina</i> Циамопсис чоририлопастний (гуар) – <i>Cyanopsis tetragonoloba</i> (L.) Taub. Бобові – <i>Fabaceae</i>	Полісахариди, утворені D-галактозою та D- манозою у співвідношенні 1:1,4 та 1:2 (лінійні ланцюги молекул (1→4)- β-D-манопіранози та α-D- галактопіранози, з'єднаних (1→6) зв'язком)	Гарем гранули		

ЛІПІДИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Невисихаючі рослинні жирні олії				
<p>Маслини плоди – <i>Olivae fructus</i> Маслина європейська – <i>Olea europaea</i> L. Маслинові – <i>Oleaceae</i></p>	<p><i>Жирна олія</i> у м'якоті – 30-80%, у насінні – до 15%: гліцериди олеїнової 55-83%, ліноленової 4-21%, пальмітинової 7-20%, лінолевої 1,5% кислот; стерини; гіркоти олеоканталь; вітаміни Е і К, хлорофіл</p>	<p>Маслинова олія не рафінована *– <i>Olivarum oleum virginale</i> Маслинова олія рафінована *– <i>Olivarum oleum raffinatum</i></p>	<p>Гіполіпідемічна Жовчогінна М'яка послаблююча</p>	<p>Розчинник жиророзчинних АФІ (вітаміни А, D, Е, гормони, ефірні олії, каротиноїди) при виробництві ліків для: - парентерального (ін'єкції, назальні /вушні краплі), - ентерального (олійні розчини, капсули) введення; - зовнішнього застосування (основа для лініментів, емульсій; компонент кремів, лосьйонів, масажних олій, мазей, спреїв, мила); - екстрагент для отримання олійних екстрактів з ЛРС</p>
<p>Мигдалю насіння – <i>Amygdalae semina</i> Мигдаль звичайний – <i>Amygdalus communis</i> L. (<i>Prunus dulcis</i> (Miller) D.A. Webb) із солодким ядром – <i>Amygdalus communis</i> var. <i>dulcis</i> ; із гірким ядром – <i>Amygdalus communis</i> var. <i>amara</i> Розоцвіті – <i>Rosaceae</i></p>	<p><i>Жирна олія</i> 20-60%: гліцериди олеїнової до 85%, лінолевої до 12%, пальметинової до 3% кислот; білок, ферменти (емульсин, ліпаза); сахароза + глюкоза до 10%, галактоза; ціаноглікозид амігдалін (1,5-4%)</p>	<p>Мигдальна олія не рафінована *– <i>Amygdalarum oleum virginale</i> Мигдальна олія рафінована *– <i>Amygdalarum oleum raffinatum</i> (замінник маслинової олії)</p>	<p>М'яка послаблююча Гіполіпідемічна Жовчогінна Зовнішньо – надає шкірі пружності і еластичності, усуває зморшки, має тонізуючу, омолоджуючу дію</p>	
<p>Персика насіння – <i>Persicae semina</i> Персик звичайний – <i>Persica vulgaris</i> Mull.</p>	<p><i>Жирна олія</i> 30-50%: гліцериди олеїнової, лінолевої, ліноленової, кислот; ферменти</p>	<p>Персикова олія* – <i>Persicorum oleum</i> (замінник</p>	<p>Жовчогінна М'яка послаблююча</p>	

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Сливи насіння – <i>Pruni semina</i> Слива домашня – <i>Prunus domestica</i> L. Абрикосу насіння – <i>Armeniacaе semina</i> Абрикос звичайний – <i>Armeniaca vulgaris</i> Lam. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	(емульсин, ліпаза); ціаноглікозид амігдалін до 8%	маслинової олії)		
Арахісу насіння – <i>Arachidis semina</i> Арахіс підземний – <i>Arachis hypogaea</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i>	<i>Жирна олія</i> 38–55%: тріолеїн до 70%, тригліцериди гіпогеєвої, лінолевої 15–20%, арахісової+пальмітинової +стеаринової до 20%; білок 29–35%, вітамін Е, крохмаль	Арахісова олія рафінована * – <i>Arachidis oleum</i> <i>raffinatum</i> Арахісова олія гідрогенізована * – <i>Arachidis oleum</i> <i>hydrogenatum</i>	Жовчогінна Легка послаблююча Гіполіпідемічна	Рафінована олія – замінник маслинової олії Гідрогенізована арахісова олія – мазева основа
Рицини насіння – <i>Ricini semina</i> Рицина звичайна – <i>Ricinus communis</i> L. Молочайні – <i>Euphorbiaceae</i>	<i>Жирна олія</i> 40-60%: тригліцериди рицинолевої 85%, олеїнової 7%, лінолевої 3% кислот; білкові речовини до 17%: альбуміни, глобуліни, ліпаза, лектин-токсальбумін, рицин до 3%, алкалоїд рицинін до 1%, клітковина до 18%	Рицинова олія* – <i>Ricini oleum</i> Ексіпіал лосьон Уреатоп мазь Лінімент бальзамічний за Вишневським Алором лінімент Синтоміцин лінімент Капсіол розчин	Проносна (дія через 5-8 годин) Репаративна Пом'якшує шкіру Прискорює ріст волосся	ШКТ: атонічний закреп ПС: atopічний дерматит, суха шкіра Допоміжна речовина при виготовленні лініментів, кремів, лосьйонів Пластифікатор при виробництві капсул, таблеток

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Напіввисихаючірослинні жирні олії				
Соняшника насіння – <i>Helianthi semina</i> Соняшник однорічний – <i>Helianthus annuus</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	<i>Жирна олія 35-60%:</i> тригліцериди лінолевої 44-75%, олеїнової до 40%, пальмитинової + арахідонової + стеаринової до 9% кислот; вуглеводи 24-27%; білкові речовини 13-20%; каротиноїди, вітамін Е, фітин	Соняшникова олія* – <i>Helianthi oleum</i>	Жовчогінна Легка послаблююча Гіполіпідемічна	Основа для лініментів, компонент мазей, емульсій, кремів Розчинник АФІ (обліпихова олія, камфорна олія)
Кукурудзи зародки – <i>Maydis embryonis</i> Кукурудза звичайна – <i>Zea mays</i> L. Тонконогові – <i>Poaceae</i>	<i>Жирна олія 32-37%:</i> гліцериди олеїнової до 45%, лінолевої до 48%, насичених кислот до 11%, білок до 18%, фітин 5%, вітаміни Е, А, F, фітостерини	Кукурудзяна олія* – <i>Maydis oleum</i>	Гіполіпідемічна Жовчогінна	ЕС: ожиріння, атеросклероз, гіпертонія
Бавовнику насіння – <i>Gossypii semina</i> Бавовник шорсткий – <i>Gossypium hirsutum</i> L. Бавовник трав'янистий – <i>Gossypium herbaceum</i> L. Бавовник барбадоський <i>Gossypium barbadense</i> L. Мальвові – <i>Malvaceae</i>	<i>Жирна олія 17-26%:</i> гліцериди лінолевої до 44%, ліноленової 34-44%, олеїнової 23-35%, пальмітинової 19-22%; білок до 20%, смола (госипол), фітостероли і пігменти	Бавовняна олія* – <i>Oleum gossypii</i> Бавовняна олія гідрогенізована* – <i>Oleum gossypii hydrogenatum</i>	Гіполіпідемічна Легка послаблююча	ЕС: ожиріння, атеросклероз Розчинник АФІ Компонент при виготовленні косметичних засобів, мила
Кунжуту насіння – <i>Sesami semina</i> Кунжут індійський	<i>Жирна олія 40-60%:</i> гіцериди олеїнової до 45%, лінолевої до 40% та	Кунжутна олія рафінована * – <i>Sesami oleum</i>	Гіполіпідемічна	ВДШ: сухість слизової носа Розчинник жиророзчинних АФІ,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
(сезам) – <i>Sesatum indicum</i> L. Кунжутіві – <i>Pedaliaceae</i>	насичених кислот до 12%; білок до 22%, вуглеводи до 16%, лігніни (сезамін, сезамолін), фітостерини, каротиноїди	<i>raffinatum</i> Сезорін спрей		допоміжна речовина при виготовленні м'яких і рідких лікарських форм, мила
Гарбуза насіння* – <i>Cucurbitae semina</i> Гарбуз звичайний – <i>Cucurbita pepo</i> L. Гарбуз великий – <i>Cucurbita maxima</i> Duchesne Гарбуз мускатний – <i>Cucurbita moschata</i> (Duchesne) Poir. Гарбузові – <i>Cucurbitaceae</i>	<i>Жирна олія</i> до 50 %: гліцериди ліноленової до 45 %, олеїнової до 25 %, пальмітинової + стеаринової до 30 %, кислот; фітостерини до 1% (кампестерин, стигмастерин, стигма стерол); сквален до 45%; амінокислоти кукурбітин до 11 %, гістидін, лізин, аргінін; вітаміни гр. В, С, Е, каротиноїди	Гарбузова олія* – <i>Oleum cucurbitae</i> Простамед табл. Супозиторії з олією насіння гарбуза	Гіполіпідемічна Простатопротекторна Гепатопротекторна	ЕС: теросклероз, ожиріння, цукровий діабет СС: доброякісна гіперплазія передміхурової залози,
Волоського горіха насіння – <i>Juglandis semina</i> Горіх волоський – <i>Juglans regia</i> L. Горіхові – <i>Juglandaceae</i>	<i>Жирна олія</i> 60-76%: тригліцериди ліноленової, лінолевої, олеїнової кислот; білок до 21%, амінокислоти, вітамін С, К і Р	Волоського горіха олія* – нерафінована <i>Juglandis oleum</i> <i>virginale</i>	Гіполіпідемічна, репаративна	ЕС: атеросклероз, ожиріння, цукровий діабет ПС: опіки, виразки, дерматити
Арганії колючої плоди – <i>Arganiae spinosae fructus</i> Арганія колюча – <i>Argania spinosa</i> L. Сапотові – <i>Sapotaceae</i>	<i>Жирна олія</i> 30-55%: гліцериди олеїнової 44%, лінолевої 35%, пальмітинової 12%; фітостерини, сквален,	Арганова олія – <i>Arganiae spinosae</i> <i>oleum</i>	Гіполіпідемічна Антиоксидантна Репаративна Гепатопротекторна	В косметології при виготовленні антивікових регенеруючих кремів, масажних олій

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	вітамін Е, каротиноїди			
Шипшини насіння – <i>Rosae semina</i> Шипшина собача – <i>Rosa canina</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Жирна олія, каротиноїди, вітамін Е,	Шипшини олія – <i>Rosae oleum</i>	Репаративна	ПС: опіки, тріщини сосків, пролежні, трофічні виразки, дерматити
Висихаючі рослинні жирні олії				
Льону насіння* – <i>Lini semina</i> Льон звичайний – <i>Linum usitatissimum</i> L. Льонові – <i>Linaceae</i>	Жирна олія 30-48%: гліцериди олеїнової до 30%, лінолевої до 30%, насичених до 10% кислот; ціаноглікозиди (лінамарин, лінустатин), протеїни, слиз до 12%, білок до 25%	Ляна олія* – <i>Lini oleum</i>	Гіполіпідемічна Репаративна	ЕС: атеросклероз ПС: atopічний дерматит, сухість шкіри, опіки,
Енотери насіння – <i>Oenotherae semina</i> Енотера дворічна – <i>Oenothera biennis</i> L. Онагрові – <i>Onagraceae</i>	Жирна олія 15-26%: гліцериди олеїнової до 12%, лінолевої до 72%), α- ліноленої до 16%, γ- ліноленої до 10%; фітостерини, полісахариди до 43%	Енотери олія* – <i>Oenotherae oleum</i>	Гіполіпідемічна Репаративна Антиалергічна	Атеросклероз ПС: atopічний дерматит, псоріаз, діабетична нейропатія
Джерела фосфоліпідів				
Сої насіння – <i>Sojae semina</i> Соя щетиниста – <i>Glycine soja</i> Siebold et Zaccarini Бобові – <i>Fabaceae</i>	Жирна олія до 22%: тригліцериди лінолевої 44- 62%, ліноленої до 11%, олеїнової 19-30%, пальмітинової до 14% кислот; білки 30-47 % багаті	Соева олія *– <i>Glycyne oleum</i> Ессенціале капс Лесфаль капс Есслівер Форте Ліволін форте	Гіполіпідемічна Репаративна Гепато- та нейро- протекторна Загальнозміцнююча	ЕС: атеросклероз, ожиріння, ЦД ПС: сухість шкіри ТС: жирова дистрофія печінки, гепатити, інтоксикації

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	на незамінні амінокислоти; цукри до 12%; фосфоліпіди: лецитин, кефалін, лізофосфатидилхолін, фосфоінозитол, фосфатидилхолін, фосфатидна кислота вітаміни А, гр. В, D, Е, С, каротиноїди	Ліолів-Біолек Липофлавон Смофліпід 20% Інтраліпід 20% Ліпофундин мст/лст Кабівен Нутріфлекс Піаксєдин 300 Сойфем		Погіршення пам'яті та розумових здібностей Компонент сумішей для парентерального харчування та сухих молочних сумішей для немовлят
		Лецитин соєвий	Входить до складу в/м, в/в ін'єкцій та інфузій, мазей, кремів, супозиторіїв, ліпосом, суспензій, засобів для зняття макіяжу, як емульгатор, диспергатор, стабілізатор	
Пшениці зародки – <i>Triticum embryonis</i> Пшениця літня – <i>Triticum aestivum L.</i> Тонконогові – <i>Poaceae</i>	<i>Жирна олія:</i> тригліцериди лінолевої до 60%, ліноленової до 10%, олеїнової 23%, пальмітинової до 19% кислот; фосфоліпіди, стерини, вітамін Е, каротиноїди	Пшениці зародків олія не рафінована* – <i>Triticum aestivum oleum virginale</i> Пшениці зародків олія рафінована* – <i>Triticum aestivum oleum raffinatum</i> Вульностимулін мазь	Гіполіпідемічна Репаративна Протизапальна Покращує еластичність і пружність шкіри	ПС: опіки, виразки, ерозії, порізи, стрії і розтяжки шкіри при вагітності, сухість шкіри ЕС: атеросклероз, ожиріння, цукровий діабет
Тверді рослинні жирні олії				
Кокосового горіха ендосперм – <i>Cocois endospermum</i>	<i>Жирна олія до 65%:</i> тригліцериди капронової, лауринової, міристинової,	Кокосова олія рафінована – <i>Cocois oleum</i>	Репаративна Пом'якшує шкіру	Основа при виготовленні мазей, емульсій, супозиторіїв

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Кокос горіхоносний – <i>Cocos nucifera</i> L. Пальмові – <i>Palmae</i>	арахідонової, ліноленої, ейкозенової кислот; білок до до 25%; вітаміни гр. В, цукри	<i>raffinatum</i>		В косметології для помякшення шкіри і сухого волосся
Какао насіння – <i>Cacao semina</i> Шоколадне дерево – <i>Theobroma cacao</i> L. Стеркулієві – <i>Sterculiaceae</i>	<i>Жирна олія 35-50%:</i> тригліцериди олеїнової до 43%, стеаринової до 34%, пальмітинової до 26%; білок до 15%; алкалоїди (теобромін до 4%, кофеїн)	Какао масло – <i>Cacao oleum</i> (<i>Cacao butyrum</i>)	Репаративн Тонізуюча	Основа для супозиторіїв В косметології для виготовлення кремів, помад, мила
Олійної пальми плоди – <i>Palmae fructus</i> Олійна пальма – <i>Elaeis guineensis</i> Jacq. Пальмові – <i>Palmae</i>	<i>Жирна олія 20-70%:</i> тригліцериди пальмітинової до 47%, олеїнової 41%; стеаринової 5%, лінолевої 11% кислот; каротиноїди	Пальмове масло – <i>Oleum palmae</i>	Репаративна	Основа при виробництві мила, свічок, мазей, емульсій
Тваринні жири				
Риб'ячий жир – <i>Oleum jecoris</i> Печінка тріскових риб: Тріски атлантичної – <i>Gadus morrhua</i> L., Т. тихоокеанської – <i>G.</i> <i>morrhua macrocephalus</i> L., Т. балтійської – <i>G. callaris</i> L., Пікші – <i>G.</i> <i>aeglefinus</i> L., Путасу північної – <i>Micromesistius</i> <i>poutassou</i> Risso	Жирна олія до 50%: Тригліцериди фізетолової, аселінової, олеїнової, ерукової, терапінової кислот; вітаміни А, D, F, E; лецитин, холестерол	Риб'ячий жир у флаконах та капсулах Омакор капс. Епадол Нео капс. Витрум кардіо капс. Смофліпід 20% Ектерицид р-н	Гіполіпідемічна Репаративна Полівітамінна Антиоксидантна Імуностимулююча Антибактеріальна	ЕС: гіповітаміноз А (ксерофтальмія) і D (рахіт, переломи остеопороз), ожиріння, атеросклероз, тромбоз, інфаркт міокарда ПС: дерматити, екземи, гнійні рани, опіки, свищі Компонент сумішей

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Тріскові – <i>Gadidae</i> Макрурусу тупорилого – <i>Coryphaenoides rupestris</i> Макрусові – <i>Macrouridae</i>				для парентерального харчування Нутрієнт для нормального росту і розвитку дітей
Сало – <i>Adeps suillus</i> Свиня домашня – <i>Sus scrofa domesticus</i> L. Свиневих – <i>Suidae</i>	Триолеїн 62-68%, тристеарин + трипальмітин до 35%, змішані гліцериди олеїнової кислоти до 60%; стерини	Мазь з живокостом Др. Тайсса	Репаративна, пом'якшує шкіру	Основа для мазей
Нутряне сало – <i>Adeps ovidis</i> Вівця свійська – <i>Ovis aries</i> L. Бикові – <i>Bovidae</i>	Тверді гліцериди пальмітинової 27%, стеаринової 32%, олеїнової 31% кислот; стерини		Репаративна Пом'якшує шкіру	Основа для мазей
Ліпоїди				
Віск бджолиний – <i>Cera</i> Бджола медоносна – <i>Apis mellifera</i> L. Бджолині – <i>Apidae</i>	Естер мелісилового спирту зпальмітиновою кислотою до 80%, вільні жирні кислоти і спирти, насичені вуглеводні (гептакозан, пентакозан); каротиноїди, прополіс, пилок	Віск натуральний (жовтий) – <i>Cera flava</i> Віск білий – <i>Cera alba</i>	Репаративна Бактерицидна	Загущувач, стабілізатор, глазуруючий агент Компонет мазей, пластирів, паст, помад ПС: опіки, виразки, рани
Карнаубський віск – <i>Carnauba cera</i> Коперніція воскова, карнаубська пальма – <i>Copernicia prunifera</i>	Аліфатичні естери до 40%, діестери 4-гідроксикоричної кислоти до 21%, жирні спити (октакозол, гептакозол, мірицитиловий)	Локобейз Ріпеа	Репаративна, захисна	Глазуруючий агент для покриття таблеток і дражке, компонент твердих дозованих ЛП з пролонгованою дією

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
(Mill.) Н.Е. Moore Пальмові – <i>Palmae</i>	до 16%, вільні жирні кислоти до 6%, корична кислота до 10%, етерифіковані жирні діагліколи до 20%			і контрольованим вивільненням АФІ Загусник у губних помадах, туші, підводці для очей)
Вовняний жир, ланолін – <i>Lanolinum, Adeps lanae</i> Вівця свійська – <i>Ovis aries</i> L. Бикові – <i>Bovidae</i>	Естери холестерину з церотиною, пальмітиною і міристиною кислотами; вільний холестерин, ланостерин, ангостерол,	Ланолін безводний – <i>Lanolinum anhydricum</i> Ланолін водний – <i>Lanolinum hydricum</i>	Репаративна, захисна, пом'якшує і живить шкіру	Емульгатор, пластифікатор, стабілізатор при виготовленні мазей, емульсій, кремів, супозиторіїв, помад ПС: тріщини сосків, суха шкіра, дерматити
Спермацет – <i>Spermacetum (Cetaceum)</i> Кашалот – <i>Physeter macrocephalus</i> L. Кашалотові – <i>Physteridae</i>	Суміш гексадецилових естерів жирних кислот (цетиллауреат, цетилміристан, цетилстеарат) 85%	Кольд креми	Репаративна, захисна, пом'якшує і живить шкіру	Ущільнювач мазевих основ, помад, кремів Ковзна речовина при виготовленні таблеток ПС: опіки, тріщини, дерматити
Жожоба насіння – <i>Simmondsia semina</i> Жожоба, симондсія китайська – <i>Simmondsia chinensis</i> (Link) Симондсієві – <i>Simmondsiaceae</i>	Естери спиртів (<i>цис</i> -11-ейкозенол, <i>цис</i> -13-докозенол, <i>цис</i> -15-тетракозенолу) з довго ланцюговими кислотами (олеїнова, гадолеїнова, ерукова); сигма-, сито-, кампа-, холе-, авенастерол; ціаноглікозид симондсин до 20%	Олія жожоба – <i>Jojoba oleum</i>	Пом'якшувальна, Зволожуюча Регенеруюча Протизапальна Захисна Антиоксидантна	Дерматити, виразки, опіки, псоріаз, стрії і розтяжки, сухість шкіри Компонент помад, кремів, мусів, мила, масажної олії

ВІТАМІНИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Джерела вітаміну С</i>				
Шипшини плоди* – <i>Rosae pseudo-fructus</i> Шипшина собача – <i>Rosa canina</i> L.; Шипшина травнева (корична) – <i>Rosa majalis</i> Herm. (<i>Rosa cinnamomea</i> L.) Шипшина зморшкувата – <i>Rosa rugosa</i> Thunb Шипшина яблунева – <i>Rosa villosa</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Вітамін С (ш. травневій до 6%, ш. зморшкуватій, ш. яблуневій – до 17%, ш. собачій – до 1%); каротиноїди; вітаміни В ₂ , В ₅ , РР, Е; цукри до 18%; пектинові речовини до 4%; органічні кислоти до 4% (лимонна, яблучна); флавоноїди (кемпферол, кверцетин, катехіни, антоціани); дубильні речовини	Настій Вітамінний збір №2 Імунофіт збір Детоксифіт збір Гастрофіт збір Гепатофіт збір Фітоцистинол збір Атерофітон табл. Арфазетин збір Холосас сироп Ехінасаль н-ка Фітодент н-ка	Полівітамінна Імуностимулююча Сечогінна Жовчогінна	ЕС: гіповітаміноз С, стрес, атеросклероз, ШКТ: холецистит, холангіт, гепатит, жовчнокам'яна хвороба ВС: нефрит, цистит, нефропатія вагітних, набряки Стоматологія: пародонтоз, пародонтит
Смородини чорної плоди свіжі* – <i>Ribis nigri fructus recens</i> Смородини чорної плоди висушені* – <i>Ribis nigri fructus siccus</i> Смородини чорної листя* – <i>Ribis nigri folia</i> Смородина чорна – <i>Ribes nigrum</i> L. Агрисові – <i>Grossulariaceae</i>	Вітамін С (плоди - до 500 мг %, листя - до 470 мг/%), вітаміни гр. В, Е, К, каротиноїди; цукри до 17 %; пектинові речовини до 2,5%; органічні кислоти до 4 % (лимонна, яблучна); флавоноїди (антоціани, кемпферол, кверцетин, мірицетин); похідні саліцилової, бензойної, коричної кислот	Настій Вітамінний збір №1 Ехінасаль сироп	Полівітамінна Імуностимулююча Сечогінна Потогінна Капіляррозміцнююча Протиалергічна	ЕС: гіповітаміноз С, анемії, цукровий діабет, атеросклероз ССС: гіпертонія Стоматологія: пародонтоз, пародонтит Корекція смаку і запаху діків

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Суниць плоди – <i>Fragariae fructus</i> Суниць листя – <i>Fragariae folia</i> Суниці лісові – <i>Fragaria vesca</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Вітаміни: С до 280 мг %, гр. В, каротиноїди 0,5%; цукри до 9,5%, пектинові речовини до 1,5%, органічні кислоти (лимонна, яблучна, саліцилова); флавоноїди (кемпферол, кверцетин, антоціани); дубильні речовини; ефірна олія	Настій Полівітамінні збори	Полівітамінна Імуностимулююча Гіпоглікемічна Гіпотензивна Сечогінна	ЕС: гіповітаміноз С, анемії В косметології (креми, маски, лосьйони, тоніки) для відбілювання і покращення тонушу шкіри
Первоцвіту листя* – <i>Primulae folia</i> Первоцвіту квітки – <i>Primulae flores</i> Первоцвіт (примула) весняний, п. лікарський – <i>Primula veris</i> L. (<i>P. officinalis</i> (L.)) Hill. Первоцвіт високий – <i>Primula elatior</i> Hill. Первоцвітні – <i>Primulaceae</i>	<i>Листя</i> : вітамін С до 6%, каротиноїди до 3 мг%, флавоноїди (мірицетин, кверцетин, кемпферол, антоціани), три терпенові сапоніни до 2% <i>Квітки</i> : флавоноїди (дирамнозид кемпферолу, 3-генціобіозид кверцетину), ефірна олія, похідні саліцилової кислоти, вітамін С	Настій листя Настій квіток Синупрет табл. Синулік капс.	Полівітамінна Секретолітична, відхаркувальна, потогінна	Гіповітаміноз С ВДШ: синусит, гайморит, риніт, бронхіт
Джерела каротиноїдів				
Гарбуза м'якуш плода – <i>Cucurbitae fructus recens</i> Гарбуз звичайний – <i>Cucurbita pepo</i> L. Гарбузові – <i>Cucurbitaceae</i>	Каротиноїди до 16 мг%, сахароза до 11%, вітаміни С, В ₁ , В ₂ , В ₅ , Е, РР, флавоноїди	Промислове джерело β-каротину	Легка послаблююча Жовчогінна Полівітамінна Репаративна	Гіповітаміноз А та С, профілактика закріпів, в дієтичному харчуванні
Моркви коренеплоди –	Каротиноїди до 10 мг%,	Промислове	Полівітамінна	β-каротин – барвник

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Dauci radices recens</i> Морква посівна – <i>Daucus carota</i> subsp. <i>sativus</i> Селерові – <i>Apiaceae</i>	вітаміни С, В ₁ , В ₂ , В ₃ , В ₅ , В ₉ , D, цукри до 15%, стерини, флавоноїди, жирна олія	джерело β-каротину	Спазмолітична Репаративна	та антиоксидант при виготовленні ліків
Календули квітки*– <i>Calendulae flores</i> Нагідки лікарські, календула лікарська – <i>Calendula officinalis</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Каротиноїди до 3% (α- і β-каротини, лікопін, лютеїн, віолаксантин, флавоксантин), ефірна олія 0,12% (ментон, ізоментон, кадинен, каріофілен, α-, β-іонони, алоаромадендрол, епікубебол; флавоноїди до 1% (ізорамнетин, кверцитрин, кверцетин); тритерпенові сапоніни (α- і β-амірини, таракастерол, календуладіол, арнідіол, фарадіол); органічні кислоти до 8%; слиз; стероли; смоли до 3%; сліди алкалоїдів	Календули настойка*– <i>Calendulae tinctura</i> Настій Ротокан н-ка Календули мазь Алором лінімент Клотрекс мазь Вундехіл мазь Елекасол збір Бронхофіт збір Фітобронхол збір Фітогепатол збір Фітонефрол збір Гепатофіт збір Гастрофіт збір Холелесан н-ка Просталад н-ка Хеліскан н-ка Тазалок н-ка Фітокан-ГНЦЛС Угрин н-ка Фітодент н-ка Вагикаль свічки Анти геморой свіч.	Протизапальна Репаративна Антисептична Жовчогінна	Зовнішньо при інфекційно-виразкових запаленнях шкіри (виразки, опіки, фурункули, акне, рани) і слизових оболонок (гінгівіт, стоматит, пародонтит, молочниця) Гінекологія: ерозія шийки матки, кольпіт, ентероцервіцити Внутрішньо при захворюваннях ШКТ: холецистит, холангіт, гастрит, коліт, ентероколіт)

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Обліпихи плоди свіжі – <i>Hippophaes rhamnoidis fructus recens</i> Обліпихи листя – <i>Hippophaes rhamnoidis folia</i> Обліпиха крушиноподібна – <i>Hippophaë rhamnoides L.</i> Маслинкові – <i>Elaeagnaceae</i>	Жирна олія (в плодах до 8%, внасінні до 12%), каротиноїди до 250 мг%, фосфоліпіди, вітаміни С, гр. В, Р, РР, Е, F, К, органічні кислоти (яблучна, винна, щавелева), флавоноїди (рутин, кверцетин, кемпферол, ізорамнетин)	Обліпихова олія – <i>Oleum Hippophaes</i> Супозиторії з обліпиховою олією Олазоль аерозоль Еребра табл.	Полівітамінна Репаративна Протизапальна Противірусна	ПС: опіки, виразки, екземи, пролежні, тріщини сосків анальні тріщини ШКТ: виразкові захворюваннях стравоходу, шлунка Гінекологія: ерозія шийки матки, кольпіт, ентероцервіцити ГРВІ, грип, герпес, вітрянка, лишай
Горобини плоди* – <i>Sorbi aucupariae fructus</i> Горобина звичайна – <i>Sorbus aucuparia L.</i> Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Каротиноїди, вітаміни (С, В ₂ , В ₉ , Е), органічні кислоти (лимонна, винна, яблучна, бурштинова), полісахариди, спирт сорбіт, пектин, флавоноїди (антоціани, рутин, кверцетин, гіперозид, катехіни)	Настій Горобини сироп Вітамінний збір №2 Венотон н-ка	Полівітамінна Репаративна	Гіповітаміноз С і А Корекція смаку ліків
Шафрану посівного приймочки* – <i>Croci stigma</i> Шафран (крокус) – <i>Crocus sativus L.</i> Півникові – <i>Iridaceae</i>	Каротиноїди (кроцин, кроцетин, лікопін, зеаксантин, α, β, γ-каротин), ефірна олія до 1% (пікрокроцин, сафраналь, β-пінен, 1,8-цинеол), флавоноїди (ізорамнетин, кемпферол), фенолокислоти	Настойка шафрану Кроксен капс. Депремін табл.	Онкостатична Анксиолітична Адаптогенна Анорексигенна Жовчогінна Коригуюча	Онкологія: рак ЦНС: дратівливість, тривога, стрес, безсоння, апатія, депресія Барвник (жовтого кольору) та ароматизатор при виготовленні ліків

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Джерела вітаміна К				
Грициків трава* – <i>Bursae-pastoris herba</i> Грицики звичайні – <i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik. Капустяні – <i>Brassicaceae</i>	Вітаміни К, В ₂ , С; флавоноїди (глікозиди кверцетину, лютеоліну, діосметину), дубильні речовини до 4%, органічні і гідроксикоричні кислоти	Настій Грициків екстракт рідкий Нефрофіт збір Просталад н-ка	Кровоспинна	Кровотечі (маткові, носові, шлункові, гемороїдальні, легеневі)
Кропиви листя* – <i>Urticae folia</i> Кропива дводомна – <i>Urtica dioica</i> L. Кропива жалка – <i>Urtica urens</i> L. Кропивові – <i>Urticaceae</i>	Вітаміни: С (0,6%), К ₁ (0,2%), гр. В, Е, РР, каротиноїди до 50 мг%; органічні кислоти (мурашина, лимонна); хлорофіл до 3%; флавоноїди (кверцетин, кемпферол, рамнетин); тритерпенові сапоніни; кислоти гідроксикоричні (кофейну, ферулову і п- кумарову); глікозид уртицин	Настій Проносний збір №1 Шлунковий збір №3 Гастрофіт збір Гепатофіт збір Бронхофіт збір Кардіофіт збір Алохол табл. Фітодент н-ка Клімапін капс. Мантра актив Сироп для посилення лактоції	Полівітамінна Кровоспинна Жовчогінна Естрогенна Антианемічна Сечогінна Гіполіпідемічна Гіпоглікемічна	Кровотечі (маткові, гемороїдальні, шлункові, носові, кровоточивість ясен), анемії ШКТ: холецистит, холангіт, гепатит, жовчокам'яна хвороба Косметологія: у складі шампунів, масок для покращення росту волосся
Калини кора* – <i>Viburni opuli cortex</i> Калина звичайна – <i>Viburnum opulus</i> L. Жимолостеві – <i>Caprifoliaceae</i>	Опулусіридоїди (вібурнол), тритерпеноїди (α- і β- амірин, фенолкарбонові кислоти, дубильні речовини, вітамін К, флавоноїди	Відвар Рідкий екстракт Кровоспинні збори	Кровоспинна В'язуча Седативна Утеротонічна	Маткові, гемороїдальні кровотечі Зовнішньо – промивання ран, полоскання рота

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Кукурудзи стовпчики з приймочками – <i>Maydis style cum stigmatis</i> Кукурудза звичайна – <i>Zea mays</i> L. Тонконогові – <i>Poaceae</i>	Вітаміни (К ₁ , С, В ₁ , В ₂ , В ₃ , В ₅ , В ₆ , Е, D), сапоніни до 3%, флавоноїди (кверцетин, ізокверцетин), дубильні речовини пірокатехінової групи до 13%, стерини (сигмастерол, ситостерол), ефірна олія, алкалоїди, камедь до 3,8%, смолисті речовини до 2,7%	Настій Рідкий екстракт Детоксифіт збір Гепатофіт табл. Атерофітон табл. протидіабетичні збори, Урокран Урохолум краплі Поліфітол-1 н-ка	Жовчогінна, сечогінна, кровоспинна	Захворювання печінки (холецистит, застій жовчі, гепатит) Захворювання сечовидільної системи (гострі і хронічні нефрити, уретрити, цистити) Гіпертонія, цукровий діабет

АМІНОКИСЛОТИ ТА ПРОТЕЇНИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Амінокислоти				
Люцерни трава – <i>Medicago herba</i> Люцерна посівна – <i>Medicago sativa</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i>	Білок, амінокислоти, β-каротин, хлорофіл, вітаміни гр. D, гр.В (В ₁ , В ₂ , В ₁₂), Е, ферменти сапоніни, ізофлавоноїди	Екстракт сухий у складі дієтичних добавок Альфальфа табл.	Анаболітична	Реабілітація після важких травм, в післяопераційний період, кахексія, анорексія
Спіруліна – <i>Spirulina</i> Спіруліна – <i>Spirulina (Arthrospira) platensis</i> (Nordstedt) Geitler, або <i>Arthrospira maxima</i> , Осциляторієві – <i>Oscillatoriaceae</i>	Білки до 60% (валютин), пептидоглікани (муреїн) та альгінати, хлорофіл, каротиноїди до 0,35%, ксантофіли (зеаксантин, міксоксантофіл, осцилаксантин, криптоксантин), пігменти (фікобіліни, фікоціанін, фітоеритрин), вітаміни В ₁₂ , В ₁ , В ₂ , В ₃ , В ₆ , В ₉ , С, D, А, Е	Сухий порошок спіруліни	Антиоксидантна Гіпохолестеринемічна Анаболітична	ЕС: цукровий діабет, атеросклероз, захворювання щитоподібної залози, порушення білково-вуглеводного та водно-електролітного балансу Профілактика онкологічних захворювань
Ферменти				
Папайї плоди і листки – <i>Papayae fructus et folia</i> Папайї висушений молочний сік – <i>Papayaе exsiccatus latex</i> Папайя, динне дерево – <i>Carica papaya</i> L.	<i>Ферменти:</i> ліпаза, хітиназа, лізоцим, папаїн, хімопапаїн, протеаза IV, карикаїн, протеїназа W, пептидаза II, гліцилендопептидаза; органічні кислоти,	Вобензим табл. Юніензим табл. Дигестин табл.	Протизапальна Протеолітична	<i>ШКТ:</i> функціональна диспепсія, ахілія, гіпоацидний гастрит, хронічний панкреатит <i>ОРС:</i> запалення м'яких тканин, переломи, забої, розтягнення зв'язок,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Папайєві – <i>Caricaceae</i>	цукри, пектинові речовини, жирна олія,			ревматоїдний артрит, <i>ВДШ</i> : синусит, бронхіт, <i>Сечостатева система</i> : цистит, простатит, аднексит <i>Шкіра</i> : опіки, екзема, <i>ССС</i> : тромбофлебіт, інфаркт міокарда,
Ананасу супліддя – <i>Ananas fructus</i> Ананасовий сік – <i>Ananas succus</i> Ананас звичайний – <i>Ananas comosus</i> (L.) Merr., <i>Bromelia ananas</i> L., <i>B. comosa</i> L., <i>A. sativus</i> Schult. F., <i>Ananassa sativa</i> Lindl. Бромелієві – <i>Bromeliaceae</i>	Протеолітичний фермент бромелаїн, полісахариди, цукри, органічні кислоти (лимонна), вітаміни В1, В2, В6, РР	Вобензим, Флогензим, Ектіс	Протизапальна, протеолітична	
Чорнушки насіння – <i>Nigellae semina</i> Чорнушка посівна – <i>Nigella sativa</i> L. Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i>	Ліполітичний фермент ліпаза, жирна олія до 40% (фосфоліпіди), стерини, тритерпенові сапоніни, флавоноїди, кумарини, алкалоїд дамасценін, ефірна олія (нігелон, тимохінон)	Олія насіння чорного кмину	Ліполітична	Хронічний панкреатит, хронічні захворювання ШКТ з недостатністю травних ферментів
Кавуна плоди – <i>Citrulli fructus</i> Кавуна насіння – <i>Citrulli semina</i> Кавун звичайний – <i>Citrullus vulgaris</i> (Thunb.) Matsum. et Nakai Гарбузові – <i>Cucurbitaceae</i>	<i>Насіння</i> : фермент уреаза, жирна олія до 40%, накопичує Se, Zn <i>М'якоть плода</i> : цукри до 20%, пектинові речовини, органічні кислоти, вітаміни С, РР, гр. В	М'якоть кавуна, Висушені шкірки, Олія насіння кавуна Уреаза	Сечогінна, літолітична, жовчогінна, послаблююча Урикозурична (каталізує гідроліз сечовини)	Захворювання сечостатевої системи (цистит, пієлонефрит, нефрит), В косметології у складі кремів, мазей для сухої шкіри В апараті «штучна нирка»

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Лектини				
Омели білої пагони – <i>Visci albi cormi</i> Омела біла – <i>Viscum album L.</i> Омелові – <i>Loranthaceae</i>	Лектини (віскумін), алкалоїди (віскотоксин, тирамін, лупанін), тритерпенові сапоніни (олеїнова і урсолова кислота, амірин, бетулінова кислота), каучук, стерини, флавоноїди (ізорамнетин, кверцетин, рамнетин)	Настойка, настій Кардіофіт н-ка Равісол н-ка, Хомвіотензин, Кардіофіт, Цефавора, Хеліскан н-ка	Гіпотензивна, седативна, гіпоазотемічна, гемостатична	Гіпертонічна хвороба, стенокардія, невралгія, кровотечі (маткові, носові)
Гриби				
Мухомор червоний – <i>Amanita muscaria</i> Мухомор смердючий – <i>Amanita virosa</i> Bertill. Мухомор весняний – <i>Amanita verna</i> Бліда поганка – <i>Amanita phalloides</i> (Fr.) Link Мухоморові – <i>Amanitaceae</i>	<i>Фалотоксини</i> (фалолізін, фалін, фалоїдин, фалоїн, профалоїн, фалізін, фалацин, фалацидин, фалізацин), <i>аматоксини</i> (α -, β -, γ -, ϵ -аманітини, аманін, аманін-амід, аманулін, проаманулін, кислота аманулінова), <i>віротоксини</i> (аловіроїдин, віроїдин, дезоксिवіроїдин)	Настойка	Онкостатична Анестезуюча Галюциногенна Гепато- та плазмотоксична	Онкологічні захворювання, епілепсія Зовнішньо - рематоїдний артрит, параліч м'язів обличчя
Псилоцибе плодове тіло – <i>Psilocybe</i> Псилоцибе кубінська –	<i>Індольні алкалоїди</i> : псилоцибін, псилоцин, баеоцистин і <i>нор-</i>	Псилоцибін	Психоактивна Галюциногенна	У психіатричній практиці з метою психотерапії та

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Psilocybe cubensis</i> Sing. Гіменогастрові – <i>Hymenogastraceae</i>	баеоцистин, фенілетиламін і 4- гідрокситриптамін			психодіагностики (неврози, алкоголізм, шизофренія)
Веселка звичайна – <i>Phallus impudicus</i> L. Веселкові – <i>Phallaceae</i>	Алкалоїди, стерини, полісахариди, фітонциди (метил меркаптан, феніл оцтова та пропіонова кислоти), білки	Настойка Рідкий екстракт	Онкостатична Противірусна Імуностимулююча Афродизіак Гіпохолестеринеміч на	Онкологія: рак шлунка, підшлункової залози, простати, саркома, меланома, ЕС: подагра, ревматизм, цукровий діабет, атеросклероз Герпес, грип, гепатит, СНІД,
Лисичка справжня – <i>Cantharellus cibarius</i> Fr. Лисичкові – <i>Cantharellaceae</i>	Каротиноїди до 17 мг%, вітаміни (А, С, В ₂ , В ₁ , В ₅ , В ₆ , В ₉ , РР, D, E), полісахариди (хіноманноза), стерини (ергостерол), мікроелементи (купрум, цинк)	Настойка Порошок висушених грибів	Антигельмінтна Імуностимулююча Противірусна	Офтальмологія: сухість слизових оболонок ока, «куряча сліпота», погіршення зору внаслідок зорового навантаження ТС: гельмінтози, гепатити, холецистит, жирова дистрофія печінки Профілактика ракових захворювань
Чага – <i>Betulinus fungus</i> Березовий гриб, Чага, трутовик скошений – <i>Inonotus obliquus</i> (Pers) Pil., Гіменохетові – <i>Hymenochaetaceae</i>	Тритерпеноїди (бетулін, бетулінова кислота), фенольні сполуки, меланіни, полісахариди (глюкани), стерини	Настій Настойка Порошок висушених грибів	Імуностимулююча Онкостатична Гіпоглікемічна Протизапальна	Онкологія: рак шлунка, ШКТ: гастрит, диспепсія, порушення моторики

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Кордіцепс китайський – <i>Cordyceps sinensis</i> Кордіцепсові – <i>Cordycipitaceae</i>	Кордіцепін, кордицепова кислота, полісахариди до 8%, манітол, нуклеотиди (аденозин, гуанозин, уродин), ергостероли, пептиди	Настойка	Онкостатична Імуностимулююча Ноотропна Гепатопротекторна Антибіотична	Онкологія: різні види і стадії раку ЦНС: порушення пам'яті, хвороба Альцгеймера, Інфекційні захворювання
Шіїтаке – <i>Lentinula edodes</i> (Berk.) Pegler Негниючникові – <i>Marasmiaceae</i>	Вітаміни (D, A, C, гр.В) полісахариди (лентинан), протеїни, вітаміни, хітин	Настойка Порошок висушених грибів	Онкостатична Імуностимулююча Противірусна	Онкологія: різні види і стадії раку ССС: атеросклероз, гіпертонічна хвороба, постінфарктні та постінсультні розлади ЕС: надмірна вага тіла, цукровий діабет
Маїтаке Грифола кучерявенька, гриб-баран – <i>Grifola</i> <i>frondosa</i> (DICKS.) GRAY Мерипілові – <i>Meripilaceae</i>	Полісахариди (грифолан),	Настойка Порошок висушених грибів	Онкостатична Імуномодулююча Противірусна	Онкологія: міоми, фіброми, рак простати, щитоподібної залози, меланома, лейкоз СНІД, гепатити,
Рейши, трутовик лакований, ганодерма блискуча – <i>Ganoderma lucidum</i> (Curtis) P. Karst Ганодермові – <i>Ganodermataceae</i>	Полісахариди, флавоноїди (антоціани), вітаміни гр. В, сапоніни, стероїди,	Настойка Порошок висушених грибів	Онкостатична Протизапальна Антибактеріальна Імуномодельююча Гепатопротекторна Адаптогенна	Онкологія: різні стадії і форми раку

ОРГАНІЧНІ КИСЛОТИ. ТІО-, ЦІАНОГЕННІ ГЛІКОЗИДИ.

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Органічні кислоти				
Гранату плоди – <i>Punicae fructus</i> Гранат звичайний – <i>Punica granatum</i> L. Гранатові – <i>Punicaceae</i>	Цукри до 20%, органічні кислоти (лимонна (10%), яблучна, щавлева), антоціани, вітаміни (С, В ₅ , Е, К), дубильні речовини	Сік гранату	Полівітамінна	Компонент дієтичного харчування в післяопераційний період та при знесиленні
Мякуш плодів лимону – <i>Citri fructus</i> Лимон – <i>Citrus limon</i> L. Рутові – <i>Rutaceae</i>	Цукри до 4%, органічні кислоти до 10% (лимонна, яблучна), вітаміни (С, В ₁ , В ₂ , Р, РР)	Лимонний сік <i>Натрію цитрат:</i> Катарія порошок Регідрон порошок Регістол порошок Іоніка порошок	Полівітамінна Жарознижуюча	Сік – авітамінози, гіпоацидний гастрит, підвищенна температура тіла Цитрат натрію – полегшення симптомів циститу, відновлення водно-електролітного балансу
Калини плоди* – <i>Viburni opuli fructus</i> Калина звичайна – <i>Viburnum opulus</i> L. Жимолостеві – <i>Caprifoliaceae</i>	Органічні кислоти до 10% (лимонна, Флавоноїди (антоціани)	Настій Сік плодів	Антибактеріальна Жарознижуюча	ВДШ: ГРВІ, бронхіт, синусит
Журавлини плоди – <i>Oxycocci fructus</i> Журавлина чотирьохпелюсткова –	Органічні кислоти до 4% (бензойна, лимонна, яблучна, хінна, хлорогенова),	Настій, сік Фітолізин актив Ектіс табл. <i>Дієтичні добавки:</i>	Уросептична Антибактеріальна Протизапальна Жарознижуюча	ВС: профілактика і лікування гострих і хронічних інфекційно- запальних захворювань

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Oxycoccus quadripetalus</i> Gilib. Вересові – <i>Ericaceae</i>	урсолова, олеанолова кислоти, цукри, пектинові речовини до 2%, ефірна олія, вітаміни В ₁ , В ₂ , В ₅ , В ₆ , РР; флавоноїди (кверцетин, рутин, гесперидин, катехін, антоціани)	Форінал капс. Діурол капс. Нефрокеа капс. Кренфорс капс. Уронорм капс. Уропак-36 капс. Уромакс капс. Уроксин капс.		сечовивідної системи (піелонефрит, цистит, уретрит), в тому числі у вагітних
Барбарису плоди – <i>Berberidis fructus</i> Барбарис звичайний – <i>Berberis vulgaris</i> L. Барбарисові – <i>Berberidaceae</i>	Цукри до 5%, органічні кислоти до 7% (лимонна, яблучна, винна), вітаміни, пектинові речовини, флавоноїди	Сік плодів	Антисептична Жарознижуюча Жовчогінна	ВС: цистит, профілактика захворювань нирок і сечового міхура у вагітних
Шпинату листя – <i>Spinaciae folia</i> Шпинат городній – <i>Spinacia oleracea</i> L. Лободові – <i>Chenopodiaceae</i>	Органічні кислоти (серотинова, щавлева, лимонна), вітаміни (С, В ₁ , В ₂ , К, Е), стерини, флавоноїди, ліпіди, білки до 34%, цукри, хлорофіл	Свіже листя	Полівітамінна Антианемічна Послаблююча	Компонент дієтичного харчування, гіпохромна анемія, кахексія
Щавлю кислого листя – <i>Rumicis acetosae foliae</i> Щавель кислий – <i>Rumex acetosa</i> Гречкові – <i>Polygonaceae</i>	Органічні кислоти (щавлева, лимонна), вітаміни С, гр. В, К, каротиноїди, солізіла, флавоноїди (гіперозид, рутин), білок, ліпіди до 2%	Свіже листя	Полівітамінна Апетитна Секретолітична	ЕС: гіповітамінози ШКТ: гіпоацидний гастрит, диспепсія

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Тамаринду плоди – <i>Tamarindi fructus</i> Тамаринд індійський – <i>Tamarindus indica</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i>	Органічні кислоти (гідроксилімонна, винна, щавлева), вітаміни С, В ₅ , В ₂ , В _с , В ₆ , А), пектинові речовини, глюкоза + фруктоза до 40%, дубильні речовини	Тамаринду плодів паста – <i>Tamarindorum pulpa</i> Настій	Послаблююча Освіжаюча Жарознижуюча	ШКТ: закріп
Огірочника трава – <i>Boraginis herba</i> Огірочник лікарський – <i>Borago officinalis</i> Бурачникові – <i>Boraginaceae</i>	Сапоніни, слиз до 30%, таніни до 3%, органічні кислоти (силікатна, лимонна, яблучна), вітаміни С, каротиноїди) смоли	Настій, Свіжа трава	Сечогінна Протизапальна Відхаркувальна Потогінна Послаблююча Седативна	Внутрішньо – захворювання запальні ВДШ і ШКТ Зовнішньо - артрит, подагра, шкірні хвороби
Пирію повзучого кореневища* – <i>Graminis rhizomata</i> Пирій повзучий – <i>Agropyron repens</i> L. (<i>Elymus repens</i> (L.) Gould) Тонконогові – <i>Poaceae</i>	Полісахариди до 10% (фруктами тритіцину), фруктоза до 4%, маніт, сапоніни, солі силікатної кислоти	Фітолізин паста, Фітолізин нефрокапс Фітолізин плюс капс. Уронефрон крапл. Простактив табл.	Сечогінна Урикозурична Потогінна Відхаркувальна	ВС: інфекційно-запальні захворювання сечовидільної системи (цистит, сечокам'яна хвороба)
Вівсу трава – <i>Avenae sativae herba</i> Вівсу насіння – <i>Avenae sativae semina</i> Овес посівний – <i>Avena sativa</i> L. Тонконогові – <i>Poaceae</i>	<i>Зерно</i> : цукри, крохмаль до 60%, білкові речовини до 16%, жирна олія до 9%, вітаміни гр. В, Е, каротиноїди, стерини, стероїдні сапоніни	Настій трави із зерном молочно-воскової стиглості, Овесол капс. Цефанейро табл. Венотон н-ка	<i>Трава</i> : седативна, діуретична, протизапальна, покращує обмін речовин, імуностимулююча	Внутрішньо – безсоння, цукровий діабет Зовнішньо напар з трави у вигляді ванн, примочок, обмивань при гіпергідрозі ніг, фурункульозі Зерно – у дієтичному

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	(авенакозид А), органічні кислоти <i>Трава</i> : флавоноїди похідні апігеніну, лютеоліну, трицину); полісахариди (авенарин, авенін, авеналін); вітаміни, органічні та аміно- кислоти	Хеліскан н-ка Фітосед капс. Вівсяні пластівці	<i>Зерно</i> : обволікаюча, помякшуюча, загальнозміцнююча	харчуванні, при хворобах ШКТ (гастрит, ентероколіт, атонія кишківника) Зовнішньо в косметології (маски для обличчя та шкіри рук)
<i>Тіо-та ціаногенні глікозиди</i>				
Гірчиці насіння – <i>Sinapis semina</i> Гірчиця сиза (сарептська) – <i>Brassica juncea</i> L. Гірчиця біла (англійська) – <i>Brassica alba</i> L. Гірчиця чорна (французька) – <i>Brassica nigra</i> (L.) Koch. Капустяні – <i>Brassicaceae</i>	Глюкозинолати (синігрин, синальбін), жирна олія до 40%, білок до 20%, слиз до 15%	Гірчичний порошок Гірчичники Жирна олія Евкамон мазь	Місцева подрознююча, аналгетична, протизапальна, апетитна	ВДШ: бронхіт, плеврит ОРС: міозити, люмбаго, неврити, ревматизм, артрити
Мигдалю гіркоого насіння – <i>Amygdali amarae semina</i> Мигдаль гіркий – <i>Amygdalus communis</i> L. var. <i>amara</i> DC. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Амигдалін до 5%, жирна олія до 40%, ферменти (емульсин, ліпаза), білок, сахароза + глюкоза до 10%	Гіркомигдалева вода – <i>Amygdalarum amararum aqua</i>	Седативна Аналгетична Анестезуюча	НС: неврози, кардіоневрози, безсоння, гастралгії, кардіалгії, міальгії

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Лавровишні листя – <i>Laurocerasi folia</i> Лавровишня – <i>Prunus laurocerasus</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Амигдалін, труназин, прулауразин, ефірна олія (бензальдегід, бензиловий спирт, синільна кислота), флавоноїди, дубильні речовини 5-10%, сапоніни (урсолова кислота), стерини	Лавровишневая вода - <i>Aqua</i> <i>Laurocerasi</i>	Седативна Аналгетична Анестезуюча	НС: невралгії, неврози, міальгії, ішіас, люмбаго
Сульфуровмісні сполуки неглікозидної природи				
Часнику цибулини* – <i>Allii sativi bulbi</i> Часник городній – <i>Allium sativum</i> L. Цибулеві – <i>Alliaceae</i>	Сульфуровмісні сполуки: аліїн, аліцин, метилаліїн, пропілаліїн , S-метилаліїн, алілпропілсульфід; ефірна олія, фітостерини, вітаміни, жирна олія	Часнику порошок* – <i>Allii sativa bulbi</i> <i>pulvis</i> Аллохол табл. Альцинара капс. Часникова олія	Гіполіпідемічна Гіпоглікемічна Антисептична Протизапальна Фібрінолітична Секретолітична Фітонцидна	ЕС: атеросклероз, цукровий діабет, гіпертонічна хвороба ВДШ: ГРВІ, гайморит ТС: гіпоацидний гастрит, холецистит, застій жовчі
Цибулі цибулини свіжі – <i>Allii cepae bulbi recentis</i> Цибуля городня – <i>Allium cepa</i> L. Цибулеві – <i>Alliaceae</i>	Сульфуровмісні сполуки (аліїн, циклоаліїн, метилаліїн, пропілаліїн; ефірна олія (аліцин, суміш сульфідів), вітаміни С, гр. В, каротиноїди, цукри до 10%, фітин <i>Лушпиння</i> : флавоноїди (кемпферол,	Контрактубекс гель Дермофібразе гель Камелокс гель Фітолізин паста Уронефрон н-ка	Антисептична Фітонцидна Гіполіпідемічна Місцевоподразнюю ча Секретолітична Сльозогінна Для покращення росту волосся	ПС: гіпертрофічні келоїдні рубці, стрії ВДШ: ГРВІ, гайморит, синусит Зовнішньо - маски для лікування алопеції

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	кверцетин, спіреозид, ізокверцитрин), нафтохінони			
Капусти білокачанної листя – <i>Brassica oleraceae folia</i> Капуста білокачанна (Капуста городня) – <i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>capitata</i> f. <i>alba</i> Капустяні – <i>Brassicaceae</i>	Вітаміни: U, C, гр. B, тіоглікозиди, органічні кислоти (яблучна, лимонна, бурштинова, хлорогенова, ферулова, кофейна), білок, цукри	Свіжий сік	Репаративна Антимікробна Покращує обмін речовин	ШКТ: виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки, гастрити з підвищеною кислотністю, диспепсія, закріп
Капусти брокколі суцвіття – <i>Brassica oleraceae</i> var. <i>italica inflorescentia</i> Капуста брокколі – <i>Brassica oleraceae</i> var. <i>italica</i> Капустяні – <i>Brassicaceae</i>	Індоли (індол-3-карбінол, аскорбіген), ізотіоціанати (сульфорафан, прогойтрин, гойтрин), білок до 4,5%), органічні кислоти, флавоноїди, вітаміни	<i>Дієтичні добавки:</i> Індол форте капс. Індол лонг капс. Індол 3 капс. Індол гумен капс. Індол Ф капс. Індол-3-карбінол капс.	Гіполіпідемічна Противиразкова Онкостатична Антиестрогенна Антиоксидантна	ЕС: атеросклероз, гіпертонія, жирова дистрофія печінки Профілактика раку молочної залози, мастопатія, ендометріоз,

ІРИДОЇДИ ТА ГІРКОТИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Секоіридоїди				
Тирличу корені* – <i>Gentianae radices</i> Тирлич жовтий – <i>Gentiana lutea</i> L. Тирличеві – <i>Gentianaceae</i>	Генціопікрозид і його глікозиди (генціопікрин, амарогентин); ксантони (гентицин, ізогентицин, мангіферин); цукри, пектинові і смолисті речовини	Тирлича настойка* – <i>Gentianae tinctura</i> Відвар Апетитні збори Жовчогінні збори Синупрет табл., сироп, краплі	Підвищують збудливість харчового центру головного мозку до смакових подразників, стимулює секрецію залоз і моторну функцію ШКТ, покращує травлення та засвоєння їжі	ТС: втрата апетиту, анорексія, диспепсія, антацидний гастрит, холецистит
Бобівника трилистого листя* – <i>Menyanthidis trifoliatae folia</i> Бобівник трилистий – <i>Menyanthes trifoliata</i> L. Бобівникові – <i>Menyanthaceae</i>	Логанін, сверозид, фоліаментин, меніантин, ментіфолін; флавоноїди (рутин, гіперозид, трифолін), таніни, солі йода	Настій Апетитні збори Шлункові збори Бальзам Вігор Тривалумен капс.	Апетитна Жовчогінна Послаблююча Протизапальна Седативна	ТС: втрата апетиту, розлади роботи ШКТ (диспепсія, анорексія, гіпоацидний гастрит, холецистит)
Кульбаби лікарської корені* – <i>Taraxaci officinalis radices</i> Кульбаби лікарської трава з коренями* – <i>Taraxaci officinalis herba cum radicibus</i> Кульбаба лікарська –	Тритерпеноїди (тараксерол, тараксол), сесквітерпенові гіркі глікозиди (тараксацин, тараксцерин, лактукопикрин), смоли, стерини	Відвар Густий екстракт Апетитні, жовчогінні, шлункові, сечогінні збори, Імупрет краплі	Апетитна Секретолітична Жовчогінна Сечогінна Спазмолітична Проносна	ТС: втрата апетиту, холецистит, холангіт, жовчнокам'яна хвороба, антацидний гастрит, хронічні спастичні та атонічні запори

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Taraxacum officinale</i> Weber Айстрові - <i>Asteraceae</i>	(андростерин, таракостерин, сигма стерин), флавоноїди, інулін (до 50%), цукри (до 18%)			
Маслини листя* – <i>Olivae folium</i> Маслина європейська – <i>Olea europaea</i> L. Маслинові – <i>Oleaceae</i>	Іридоїди (олеуропеїн, диметилолеуропеїн, олеурозид, ліггрозид), олеанолова кислота, α -амірин, флавоноїди (рутин, кверцетин, гесперидин), смоли, ефірна олія	Маслини листя екстракт сухий* – <i>Oleae folii extractum siccum</i>	Гіпотензивна Гіпохолестерин-емічна Гіпоглікемічна Ангіопротекторна Антибактеріальна Противірусна	ССС: гіпертонія, атеросклероз, тромбофлебіт, варикозне розширення вен
Хмелю шишки* - <i>Lupuli flores</i> Хміль звичайний - <i>Humulus lupulus</i> L. Коноплеві - <i>Cannabaceae</i>	Ефірна олія (мірцен, фарнезен, гумулен, каріофілен); гіркі і смолисті речовини (до 20%) (α - і β -хмелеві кислоти, похідні флороглюцину - гумулон, когумулон, колупулон, лупулон); флавоноїди	Настій, настойка, Заспокійливий збір №2 Флорисед капс. Фітосед р-н, капс. Квайт р-н, Седавіт табл., р-н, Аллуна Герпефітол збір Валокордин краплі Корвалол К краплі Корвалдин краплі На-сон капс. Ново-пасит табл. Урохолум крапі Уролесан краплі Клімапін капс.	Седативна Легка снодійна Естрогенподібна	НС: неврози, підвищена нервова збудливість, безсоння, гіпертонічна хвороба, клімактеричний синдром

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Калини кора - <i>Viburni cortex</i> Калина звичайна - <i>Viburnum opulus L.</i> Жимолостеві - <i>Caprifoliaceae</i>	Опулусіридоїди (вібурнол), тритерпеноїди (α - і β -амірин, фенолкарбонові кислоти, дубильні речовини, вітамін К, флавоноїди	Відвар Рідкий екстракт	Кровоспинна В'язуча Заспокійлива Утеротонічна	Маткові, гемороїдальні, носові кровотечі Зовнішньо – промивання ран, полоскання рота
Золототисячника трава - <i>Centaurii herba</i> Золототисячник звичайний - <i>Centaurium erythraea Rafn. (=Erythraea centaurium Persoon; = Centaurium umbellatum, = Centaurium minus Gars).</i> Тирличеві - <i>Gentianaceae</i>	Іридоїди (генціопікрин, еритаурин, еритроцента-урин, сверозид, центапікрин, секологанін) ксантони (еустомін), флавоноїди (центаурин); секоіридоїди-алкалоїди (генціанін, генціанідин), фітостерини, фенольні кислоти (п-кумарова, ферулова, синапова, сиренєва, пірокатехова); кумарини	Настій Настойка Шлункові, апетитні збори Канефрон Н краплі, табл. Тринефрон н-ка, краплі Нефродол табл.	Стимулює апетит і перистальтику ШКТ, жовчогінна, антигельмінтна	Гострі і хронічні інфекції ССС (цистит, піело- і гломерулонефрит); розлади роботи ШКТ (ахілія, гіпоацидний гастрит, анорексія, закреп), холецистит
Валеріани кореневища з коренями* - <i>Valerianae rhizomata cum radicibus</i> Валеріани корені різані* – <i>Valerianae radix minuata</i> Валеріана лікарська - <i>Valeriana officinalis L.</i>	Іридоїди-валеопотріати 0,7% (валтрат, ізовалтрат, валеопотріат); ефірна олія до 2,8% (борнілізовалеріонат, борнілацетат, борнеол,	Валеріани настойка* - <i>Valerianae tinctura</i> Валеріани екстракт водний сухий* - <i>Valerianae extractum aquosum siccum</i> Валеріани екстракт	Седативна М'яка снодійна Гіпотензивна Спазмолітична Анорексигенна (пригнічує центри апетиту в	ЦНС: неврози, безсоння, істеричні стани, спазм коронарних судин серця, тахікардія, ЕС: для зниження апетиту при ожирінні

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Валеріанові - <i>Valerianaceae</i>	пінне, терпінеол)	водно-спиртовий сухий* - <i>Valerianae extractum hydroalcoholicum siccum</i>	гіпоталамусі)	
Препарати на основі валеріани лікарської	Валериані екстракт табл. Конвалійно-валеріанові краплі, Краплі Зеленіна, А-дістон краплі, Трикардин краплі, Кардіофіт н-ка, Валокармід краплі, Кардіовален краплі Заспокійливий збір №2, Фітоседан збір, Шлунковий збір №3, Детоксифіт збір Шлункові краплі, Зубні краплі, Флорисед капс., Релаксил капс. Меновален капс., Квайт н-ка, Седавіт капс., р-н, Седасен табл., Седафітон капс, Карвеліс краплі, Седарістон капс., Персен табл., капс., Аллуна табл., Тривалумен капс., Ізі найт капс., Мантра актив капс., Валевигран капс., Валерика капс., Седістрес капс., Інсті гран., Просталад н-ка			
Собачої кропиви трава* - <i>Leonuri cardiaca herba</i> Собача кропива звичайна (пустирник) - <i>Leonurus cardiaca L.</i> , собача кропива п'яти- лопатева - <i>L. quinquelobatus</i> Глухокропивні - <i>Lamiaceae</i>	Флавоноїди (апігенін, кемпферол, кверцетин, квінквелозид, рутин, генкванін, гіперозид, кверцитрин, космосіїн, ізокверцитрин); іридоїди (аюгол, аюгозид, галіридозид, леонурид, гарпагід, марубін); алкалоїди (леонурин, леонуридин стахідрин, бетоніцин); сапоніни, дубильні речовини, ефірна олія	Собачої кропиви настойка* – <i>Leonuri tinctura</i> Екстракт густий Заспокійливий збір №2 Детоксифіт збір Кратал табл, А-дістон н-ка, Трикардин краплі, Кардіофіт настойка, Седафітон табл, н-ка, Фітосед капс., н-ка, Флорисед, Седофлор, Фітоседан, Карвеліс	Седативна Гіпотензивна Спазмолітична	ЦНС: вегето-судинні розлади, неврози, гіпертонічна хвороба, тахікардія, безсоння

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Гарпагофітуму лежачого корені* – <i>Harpagophyti radices</i></p> <p>Гарпагофітум розчепірений (диявольський кіготь) – <i>Harpagophytum procumbens</i> (Burch.) DC. ex Meisn. та/або <i>Harpagophytum zeyheri</i> Desne.</p> <p>Педалієві – <i>Pedaliaceae</i></p>	Іридоїди (гарпагід, гарпагозид, гарпагемід); флавоноїди (кемпферол, лютеолін), смоли, полісахариди	<p>Гарпагофітуму лежачого екстракт сухий – <i>Harpagophyti extractum siccum</i></p> <p>Сустамар табл. Ревмафит табл. Ревмагерб табл.</p>	Протизапальна Знеболююча Протинабрякова	ОРС: дегенеративно-дистрофічні та запальні захворювання опорно-рухового апарата (артроз, артрит, подагра, ревматизм)
<p>Вербени трава* – <i>Verbenae herba</i></p> <p>Вербена лікарська – <i>Verbena officinalis</i> L.</p> <p>Вербенові – <i>Verbenaceae</i></p>	іридоїди (не менше 1,5% вербеналін, вербенін, аукубін, хастатозид), флавоноїди тритерпеноїди (лупеол, урсолова кислота), алкалоїди, слиз, таніни, ефірна олія, силікати	<p>Настій Настойка Густий екстракт Синупрет табл., р-н Синудафен р-н Вербена краплі</p>	Протизапальна Антисептична Ранозагоювальна Відхаркувальна Спазмолітична Жовчогінна Апетитна Секретолітична	ВДШ: ларингіт, трахеїт, бронхіт, синусит, гайморит ШКТ: холецистит, жовчнокам'яна хвороба, гастрит зі зниженою кислотністю
<p>Шандри трава* – <i>Marrubii herba</i></p> <p>Шандра звичайна – <i>Marrubium vulgare</i> L.</p> <p>Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i></p>	Іридоїди (маррубін, маррубіїн), ефірна олія (азулен), сапоніни, смоли, дитерпени (маррилібанозид, марибіїн, маррубіол, переґрінол, вулгарол), алкалоїди (бетоніцин, туриніцин)	<p>Настій Настойка Апетистим н-ка</p>	Гіпотензивна Нормалізує серцевий ритм Протикашльова	ССС: аритмія, екстрасистолія, гіпертонія; ВДШ: кашлюк, сухий нестримний кашель

ЕФІРНІ ОЛІЇ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Ациклічні монотерпеноїди</i>				
Троянди квітки (пелюстки) – <i>Rosae flores (petales)</i> Троянда французька – <i>Rosa gallica</i> L. Троянда дамаська – <i>Rosa damascena</i> Mill. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Ефірна олія (гераніол, цитронелол, нерол, фенілетиловий спирт), антоціани, дубильні речовини	Трояндова олія – <i>Rosae aetheroleum</i> Трояндова вода Настій пелюсток	Протизапальна, Спазмолітична, Антисептична Зволоження, покращення пружності та еластичності шкіри	В косметології (лосьйони, тоніки, креми) для сухої шкіри Полоскання і промивання (ангіни, конюктивіт, гінгівіт) Покращення запаху ліків
Коріандру плоди* – <i>Coriandri fructus</i> Коріандр посівний – <i>Coriandrum sativum</i> L. Селерові – <i>Apiaceae</i>	Ефірна олія 0,5-15% (ліналоол до 78%, лімонен, γ-терпінен, α-пінен, камфора, геранілацетат), жирна олія до 20% (тригліцериди петрозолінової кислоти)	Коріандрова олія* – <i>Coriandri aetheroleum</i> Настій Жовчогінний збір №2 Апетитні збори Протигемороїдальні збори Фітосед р-н Флора еліксир	Спазмолітична Вітрогінна Апетитна, Жовчогінна Седативна	ШКТ: метеоризм, дискінезія жовчовивідних шляхів, ахілія, холецистит, панкреатит Корекція смаку і запаху при виготовленні ліків
Лаванди квітки* – <i>Lavandulae flores</i> Лаванда вузьколиста – <i>Lavandula angustifolia</i> L. (<i>L. officinalis</i> Chaix) Лаванда широколиста – <i>Lavandulae latifoliae</i> Medik	Ефірна олія 1-3% (ліналоолацетат 30-55%, ліналоол 20-35%, цинеол), дубильні речовини 5-10%, кумарини, флавоноїди (космосіїн, антоціани)	Лавандова олія* – <i>Lavandulae aetheroleum</i> Лаванди широколистої олія* – <i>Lavandulae latifoliae aetheroleum</i> Настій,	Седативна Анксиолітична Антимікробна Муколітична Секретолітична Інсектицидна Протипедикульозна	ЦНС: неврози, безсоння ВДШ: бронхіт, синусит, бронхоектатична хвороба ПС: акне, жирна себорея, піодермія, педикульоз Корекція смаку і запаху ліків та косметичних засобів

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>		Збір заспокійливий для купання немовлят Сонексон капс. Ізі найт капс. Тавіпек капс. Лазея капс. Угрин н-ка Лавінал спрей		
Меліси листя* – <i>Melissae folia</i> Меліси трава – <i>Melissae herba</i> Меліса лікарська – <i>Melissa officinalis</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія до 0,8% (цитраль, цитронераль, гераніаль, гераніол, нерол), флавоноїди (лютеолін, кверцетин, апігенін, кемпферол), гідроксикоричні кислоти (розмаринова, хлорогенова, кофейна, протокатехова)	Меліси листя екстракт сухий* – <i>Melissae folii extractum siccum</i> Настій, настойка, Ново-пасит р-н Седасен, Персен, Беліса, Седафітон, Фітосед, Карвеліс, Релаксіл, Квайт, Мантра актив, Дорміплант, Корлекс, Седарістон, Кардіосед, Іберогаст краплі Тутукон р-н Сироп для посилення лактоції	Седативна Анксиолітична Антидепресивна Спазмолітична Противірусна Антимікробна	ЦНС: неврози (в тому числі і у дітей), безсоння ССС: гіпертонія, ІХС, тахікардія, токсикоз вагітних, клімактеричні розлади ВДШ: ГРВІ, грип, герпес
Лимонної вербени листя* – <i>Verbenae</i>	Ефірна олія до 0,3-0,7% (цитраль 30-35%,	Вербенова олія* – <i>Verbenae</i>	Покращує травлення,	В косметології та парфумерії, як

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>citriodoratae folia</i> Лимонна вербена – <i>Aloysia citrodora</i> Palau Вербенові – <i>Verbenaceae</i>	нерол, гераніол, метилгептенол,)	<i>citriodoratae</i> <i>aetheroleum</i>	Апетитна Спазмолітична	ароматизатор
Амомуму плоди* (чорний кардамон) – <i>Amomi fructus</i> Непальський кардамон – <i>Amotum subulatum</i> Roxb. Китайський кардамон – <i>Amotum costatum</i> <i>Amotum aromaticum</i> Кардамон справжній, Амомуму круглого плоди (кардамон з о. Ява) – <i>Amomi rotundus fructus</i> Імбирні - <i>Zingiberaceae</i>	Ефірна олія до 3% (1,8-цинеол до 70%, β- пінен, α-терпінеол, терпіне, лімонен, сабінен), жирна олія, флавоноїди (антоціани)	Настойка Порошок плодів	Антимікробна Апетитна Протиблювотна	Стоматологія: пародонтоз, кровоточивість ясен, ШКТ: нудота, блювота, диспепсія, анорексія, діарея
Лимону екзокарпій і мезокарпій* – <i>Limoni epicarpium et</i> <i>mesocarpium</i> Лимон – <i>Citrus limon</i> L.	<i>Шкірка</i> : ефірна олія (цитраль, лімонен), флавоноїди (діосметин, гесперидин, нарінгені), кумарини (цитроптен, бергамотен), пектинові речовини	Лимонна олія* – <i>Limonis aetheroleum</i>	Седативна Коригуюча	Корекція запаху при виготовленні ліків та косметичних продуктів ЦНС: ароматорapia неврозів
Померанця квітки* – <i>Aurantii amari flores</i> Померанець гіркий – <i>Citrus aurantium</i> L. subsp. <i>amara</i> Engl.	Ефірна олія 1% (лімонен, пінени, естери лінолоола та гераніола, неролідол, фарнезол)	Неролієва олія* – <i>Neroli aetheroleum</i>	Седативна Анксиолітична Коригуюча	

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Апельсину екзокарпій* – <i>Aurantii dulcis epicarpium</i> Апельсин – <i>Citrus × sinensis</i> (L.) Osbeck	Ефірна олія (лімонен до 97%, мірцендо 2,5%, сабінен,)	Солодкого апельсина олія* – <i>Aurantii dulcis aetheroleum</i>	Седативна Коригуюча	
Мандарина екзокарпій* – <i>Citri reticula epicarpium</i> Мандарин – <i>Citrus reticulata</i> Blanco.	Ефірна олія (терпенові вуглеводні до 90% - мірцен, лімонен, γ-терпінен, α-феландрен, α-туйєн, пінени)	Мандаринова олія* <i>Citri reticulatae aetheroleum</i>	Седативна Апетитна Коригуюча	
Цитронели трава* – <i>Cymbopogoni herba</i> Цитронела- <i>Cymbopogon winterianus</i> Jowin. Злакові – <i>Poaceae</i>	Ефірна олія (цитронелол до 60%, гераніол 25%, геранілацетат до 8%, лімонен)	Цитронелова олія* – <i>Citronellae aetheroleum</i>	Інсектицидна Антисептична	Косметологія: у складі мила, та засобів боротьби з комахами (комарі, кліщі)
Моноциклічні монотерпеноїди				
М'яти перцевої листя* – <i>Menthae piperitae folia</i> М'ята перцева – <i>Mentha × piperita</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія 0,5-4% (ментол, ментон, ментофуран, пулегон) дубильні речовини, гідроксикоричні кислоти(розмаринова, кофейна), флавоноїди (ментозид, лютеолін, гесперидин), тритерпенові сапоніни (урсолова і олеанолова кислота), дубильні речовини до 10%	М'яти перцевої листя екстракт сухий* – <i>Menthae piperitae folii extractum siccum</i> Настій М'яти перцевої настойка Заспокійливий збір Шлунковий збір Жовчогінний збір №2 Кардіофіт збір Гастрофіт збір Фітонефрол збір	Спазмолітична Коронаролітична (рефлекторна судинорозширювальна) Седативна Гіпотензивна Жовчогінна Анестезуюча Протизапальна Антисептична Коригуюча	ТС: гастрит, ентерит, метеоризм, холецистит, морська і повітряна хвороба, печія, нудота, блювота, неприємний запах з рота, зубний біль ССС: ІХС, гіпертонія, тахікардія ЦНС: головний біль (при прийомі нітратів), неврози, істерія, ВДШ: ГРВІ, нежить, синусит, ларингіт, трахеїт,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
		Фітобронхол збір Фітогастрол збір Фітогепатол збір Кардіовіол н-ка А-дістон краплі Кардіолін краплі Персен н-ка, табл. Тривалумен капс Седасен, Меновален, Седавіт, Релаксил, Іберогаст краплі Бальзам Вігор Стоматофіт н-ка Угрин н-ка		бронхіт ОРС: невралгія, міальгія, розтягнення м'язів, артрит, ревматизм, ішіас ПС: свербіж шкіри Покращення смаку і запаху ліків та косметичних засобів (зубні паста і порошки, полоскання і спреї для рота, маски, лосьйони, тоніки, шампуні)
Ментол – <i>Mentholum</i>	Валідол табл., Валокармід краплі, Краплі Зеленіна, Суміш для інгаляцій р-н, Каметон аер., Камфомен аер., Інгалін, Бронхіальний бальзам Беллс, Бронхомед, Бронхобалм, Бальзам Хо, Травісил Бальзам зірочка, Хелпекс ефект, Розтиран, Віксактив бальзам, Доктор Мом, Меновазин, Гевкамен, Бороментол, Бом-Бенге, Найз, Фламідез фіто плюс			
М'яти перцевої олія – <i>Menthae piperitae aetheroleum</i>	М'ятні таблетки, Корвалол краплі. Корвалдин краплі, Корвалмент капс., Кардітаб ІС табл. Інгаліпт аер., Каметон аер, Ангісепт льодяники, Піновіт краплі назальні, Піносол краплі назальні, Зубні краплі, Уролесан краплі, сироп, капс., Холелесан капс., Рафахолін Ц			
Шавлії лікарської листя* – <i>Salviae officinalis folia</i> Шавлія лікарська – <i>Salvia officinalis L.</i> Шавлії трилопатевої	Ефірна олія 1-2,8% (туйони до 50%, 1,8- цинеолдо 15%, борнеол, камфора), дубильні речовини 3-	Шавлії настойка* – <i>Salviae tinctura</i> Настій Елекасол збір Бронхофіт збір	Антисептична Протизапальна В'язуча	<i>Зовнішньо</i> – полоскання ротової порожнини і горла (стоматит, гінгівіт, глосит, фарингіт, пародонтоз), промивання і ванночки

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
листя – <i>Salviae trilobae folium</i> Шавлія трилопатева* – <i>Salvia fruticosa</i> Mill. (<i>Salvia triloba</i> L.) Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	8%, флавоноїди до 1,5% (лютеолін, апігенін, сальвігенін), фенолокислоти (кофейна, елагова, ферулова, галова, розмаринова), дитерпени (карнозол) <i>Ш.трилопатева:</i> ефірна олія 1-1,5% (1,8-цинеол (40–70%), туйони (біля 5%), борнеол)	Гастрофіт збір Простатофіт н-ка Інгафітол-1 збір Екстракт шавлії з вітаміном С та медом Др.Тайсс льод., Шавлія Др.Тайсс льод. Шавлія табл. для розсмоктування Ангінал спрей Стоматофіт р-н Беліса краплі Клімапін капс. Прост-актив табл.		(виразки слизової оболонки статевих органів, нагноєння, опіки, обмороження, гіпергідроз стоп) В косметології у складі зубних паст, полоскань для рота, дезодорантів, шампунів)
Шавлії лавандолистої трава* – <i>Salviae</i> <i>lavandulifoliae herba</i> Шавлія лавандолиста – <i>Salvia lavandulifolia</i> Vahl. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія (1,8- цинеол до 30,5%, камфора до 36%, α - пінен до 11%, сабінен, сабінілацетат, α - терпінілацетат, борнеол)	Шавлії лавандолистої олія* – <i>Salviae</i> <i>lavandulifoliae</i> <i>aetheroleum</i> Настій Екстракт сухий	Антисептична Протизапальна Коригуюча	ВДШ: ларингіт, тонзиліт Стоматологія: пародонтоз, запалення слизової оболонки порожнини рота
Шавлії мускатної трава – <i>Salviae sclarea herba</i> Шавлія мускатна – <i>Salvia sclarea</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія 0,24-1,1% (ліналілацетат 45-70%, ліналоол 10-15%, міоцен, лимонен, цинеол; цедрен), кумарини, флавоноїди	Шавлії мускатної олія – <i>Salviae sclareae</i> <i>aetheroleum</i>	Антисептична Протизапальна	Косметологія: фіксатор запаху у парфумерії, ароматизатор при виробництві косметичних засобів

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Евкалипту листя* – <i>Eucalypti folia</i></p> <p>Евкалипт кулястий – <i>Eucalyptus globulus</i> Labill.</p> <p>Евкалипт попелястий – <i>Eucalyptus cinerea</i></p> <p>Евкалипта прутовидного листя* – <i>Eucalypti viminalis folia</i></p> <p>Евкалипт прутовидний – <i>Eucalyptus viminalis</i> Labill</p> <p>Миртові - <i>Myrtaceae</i></p>	<p>Ефірна олія 1-3% (1,8-цинеол до 95%, α-терпінеолдо 28%, β-піннен, n-цимен), дубильні речовини, тритерпени 2-4%, флороглюцин терпени (евглабали, макрокарпали)</p>	<p>Евкалиптова олія* – <i>Eucalypti aetheroleum</i> (<i>E. globulus</i>, <i>E. polybractea</i> R.T. Baker, <i>E. smithii</i> R.T. Baker,)</p>	<p>Антибактеріальна, Антистафілококова Протизапальна Відхаркувальна Місцевоподразнюю ча</p>	<p>ВДШ: ГРВІ, тонзиліт, трахеїт, бронхіт, фарингіт, гінгівіт, риніт, синусит, вологий кашель</p> <p>ПС: інфіковані рани в тому числі і золотистим стафілококом, пролежні, виразки, опіки, фурункульоз, акне,</p> <p>ОРС: міозити, радикуліт, ішиас</p> <p>ЦНС: неврози, стрес, астения, безсоння</p>
<p>Лікарські засоби на основі листя та/або олії евкаліпта</p>	<p>Евкалипту настойка, Суміш для інгаляцій, Інгалін розчин, Каметон аер., Інгаліпт аер., Камфомен аер., Піновіт крапл., Піносол крапл., Інсті гранули, Соледум капс, Геделікс евкапс, Евкаліпт-М табл., Інгафітол-2 збір, Елекасол збір, Хлорофіліпт табл., р-н спиртовий, р-н олійний, Зірочка бальзам, Евкаліптовий бальзам від застуди др. Тайсс, Вікс актив бальзам, Евкамон мазь, Гевкамен мазь, Евкабал бальзам, Доктор Мом мазь, Розтиран мазь, Баїнвель мазь інтенсив, Дип-хіт мазь, Фламідез фітоплюс, Алором лінімент, Жіноче здоров'я свічки</p>			
<p>Мелалеуки п'ятинервної листя – <i>Melaleuca quinquenerviae folia</i></p> <p>Мелалеука п'ятинервна (Найолі, каяпутове дерево) – <i>Melaleuca quinquenervia (viridiflora)</i></p> <p>Миртові - <i>Myrtaceae</i></p>	<p>Ефірна олія (1,8-цинеол, віридіфлорол, α-терпінеол)</p>	<p>Найолієва олія, цинеольний тип – <i>Niaouli tyro cineolo aetheroleum</i></p>	<p>Антибактеріальна Відхаркувальна</p>	<p>Аналогічно евкаліптовій олії</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Розмарину листя* – <i>Rosmarini folia</i> Розмарин звичайний – <i>Rosmarinus officinalis</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія до 2,5% (1,8-цинеол 15-30%, камфора 10-25%, α- пінен 10-25%, борнеол 10-15%, камфен до 8%) дитерпеноїди (карнозол 0,35%), розмаринова кислота, флавоноїди (генкванін, лютеолін, діосметін), дубильні речовини до 3%	Розмаринова олія* – <i>Rosmarini</i> <i>aetheroleum</i> Настій Канефрон р-н, капс. Тринефрон р-н, капс. Тутукон н-ка Нефродол табл. Ілон мазь	Спазмолітична Антисептична Секретолітична Місцевоподразнюю ча	ВС: цистит, пієліт, пієлонефрит, ШКТ: холецистит, диспепсія, гастрит Зовнішньо – невралгії, ішіас, артрит, подагра, фурункули, нагноєння,
Кмину плоди* – <i>Carvi fructus</i> Кмин звичайний – <i>Carum carvi</i> L. Селерові – <i>Ariaceae</i>	Ефірна олія 3-7% (карвон до 65%, пінени, сабінен, карвеол), жирна олія до 18%, білки до 20%, вуглеводні до 20%	Кминова олія* – <i>Carvi aetheroleum</i> Настій, настойка, Вітрогінні збори, Шлункові збори, Іберогаст краплі Сироп для посилення лактації	Спазмолітична Вітрогінна Секретолітична, Апетитна, Антбактеріальна, Лактогінна	ШКТ: метеоризм, анорексія, ахілія, застій жовчі Стимуляція лактації у післяпологовий період, порушення лактації
Біциклічні монотерпеноїди				
Камфорного дерева деревина – <i>Cinnamomi lignum</i> Камфорне дерево, камфорний коричник, камфорний лавр – <i>Cinnamomum camphora</i> L. Лаврові – <i>Lauraceae</i>	Ефірна олія 2-3% (камфора 90%, терпінеол, 1,8-цинеол, пінен, евгенол, сафрол), органічні кислоти	Природна камфора – <i>Camphora</i> Олійний розчин камфори для ін'єкцій (<i>Solutio Camphorae</i> <i>oleosae 20 % pro</i> <i>injectionibus</i>)	Аналептична Кардіотонічна Вазоконстрикторна	Підшкірно – серцева недостатність, колапс, пригнічення дихального центру при пневмонії, отруєння снодійними та наркотичними засобами

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Ялиці пагони – <i>Abietis summitates</i> Ялиці бальзам – <i>Abietis balsamum</i> Ялиця сибірська – <i>Abies sibirica</i> Ledeb. Соснові – <i>Pinaceae</i>	<i>Пагони</i> : ефірна олія 2,5-3% (борнілацетат 30-60%, бісаболен, дипентен, феландрен, борнеол, камфен, пінени), вітамін С до 900 мг%, флавоноїди (рутин, кверцетин, таксифолін), хлорофіл <i>Живиця</i> : ефірна олія 30%, смоли 70% (левопімарова, абієтинова кислоти)	Напівсинтетична камфора Ялиці олія* – <i>Abietis aetheroleum</i> Розтиран мазь Випратокс лінімент Уролесан краплі, капс., сироп Настій пагонів Живиця у складі мазей та бальзамів Ілон мазь	Відхаркувальна, антибактеріальна, спазмолітична Вітамінна Місцевоподразнююча Аналгетична Протизапальна	ВДШ: ГРВІ, бронхіт ТС: холецистит, ВС: цистит, пієлонефрит, ОРС: невралгія, міалгія ревматизм, артрит Авітаміноз ПС: фурункули, карбункули, абсцеси, панариці
Сосни бруньки – <i>Pini gemmae</i> (<i>Pini turiones</i>) Сосни хвоя – <i>Pini folia</i> Сосна звичайна – <i>Pinus sylvestris</i> L. Соснові – <i>Pinaceae</i>	<i>Бруньки</i> : ефірна олія до 0,36%, дубильні речовини, пініпикрин, каротиноїди, вітамін С, флавоноїди, <i>Хвоя</i> : ефірна олія до 1% (α -, β -пінен до 40%, лімонен до 40%, борнілацетат до 10%, борнеол, кадінен, карен, терпінеол) вітамін С до 0,2%, каротиноїди, смола до 12%, дубильні речовини, флавоноїди	Відвар бруньок Сироп сосни бруньок Сосни звичайної олія* – <i>Pini sylvestris aetheroleum</i> Атерофітон табл. Піновіт краплі Піносол краплі Хвойний концентрат	Відхаркувальна Протикашльова Антимікробна Протизапальна Спазмолітична Сечогінна Жовчогінна Покращення мікроциркуляції, седативна	ВДШ: ларингіт, бронхіт, трахеїт, бронхопневмонія Риніт, синусит, Нирковокам'яна хвороба, подагра, холецистит Ванни з хвойним концентратом: неврози, фізична і розумава перевтома, ГРВІ, запальні захворювання шкіри

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Скипидар очищений – <i>Therebinthinae aetheroleum rectificatum</i></p> <p>Живиця соснова (Терпентин) – <i>Therebintina communis</i></p> <p>Каніфоль* – <i>Colophonium</i></p> <p>Сосна звичайна – <i>Pinus sylvestris</i> L.</p> <p>Соснові – <i>Pinaceae</i></p>	<p><i>Живиця</i> = скипидар + каніфоль (1:3)</p> <p><i>Скипидар</i>: пінени до 75%, карен, кадінен, сільвестрен, терпінеол</p> <p><i>Каніфоль</i>: абієтинова кислота до 90%, резени, жирні кислоти, мінеральні речовини</p>	<p>Синтетична (рацемічна) камфора – <i>Camphora racemica</i></p> <p>Камфорний спирт</p> <p>Камфорна олія</p> <p>Каметон аер.</p> <p>Камфомен аер.</p> <p>Зубні краплі</p> <p>Зірочка бальзам</p> <p>Хелпекс Ефект мазь,</p> <p>Вікс актив мазь,</p> <p>Розтиран мазь</p> <p>Гевкамен мазь</p> <p>Віпросал мазь</p> <p>Випратокс лінімент</p> <p>Капсикам мазь</p> <p><i>Скипидар очищений</i>: Скипидарна мазь</p> <p>Доктор Мом мазь</p> <p>Баїнвель актив інтенсив</p> <p>Дип-хіт мазь</p> <p>Фламідез фітоплюс</p>	<p>Місцевоподразнююча</p> <p>Аналгетична</p> <p>Протизапальна</p> <p>Антибактеріальна</p> <p>Відхаркувальна</p>	<p>ОРС: невралгія, міальгія, артрит, ревматизм, ішіас, подагра, профілактика розвитку пролежнів</p> <p>ВДШ: ГРВІ, риніт, фарингіт, бронхіт</p> <p>Стоматологія: зубний біль, пародонтоз, пародонтит</p>
<p>Сосна приморська – <i>Pinus pinaster</i> Aiton</p> <p>Сосна Массона – <i>Pinus massoniana</i> D.Don</p> <p>Соснові – <i>Pinaceae</i></p>	<p>Ефірна олія (α-пінен до 85%, β-пінен до 20%, лімонен до 7%, лонгіфолен, β-каріофілен, камфен, β-мірцен)</p>	<p>Терпентинова олія* – <i>Terebinthinae aetheroleum</i></p>		

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Сосна гірська (альпійська) – <i>Pinus mugo</i> Turra (<i>Pinus mugo</i> var. <i>pumilio</i>) Соснові – <i>Pinaceae</i>	Ефірна олія (карен до 35%, пінени до 20%, феландрен до 15%, борнілацетат, борнеол, терпінен-4-ол)	Сосни карликової олія* – <i>Pini pumilionis aetheroleum</i>	Дезодоруюча Седативна Антибактеріальна	Ароматерапія Косметологія: засоби від пітливості ніг, догляд за жирною шкірою обличчя
Мускатника духмяного насіння (мускатний горіх) – <i>Myristicae semina</i> (<i>Nux Moschata</i>) Мускатник духмяний – <i>Myristica fragrans</i> Houtt. Мускатні – <i>Myristicaceae</i>	Ефірна олія до 15% (до 80% α -, β -пінен, камфен, сабінен, лемінен, міристицин), феніл пропанові деривати (міристицин до 12%, софрол до 3%), жирна олія до 40%	Мускатного горіха олія* – <i>Myristicae fragrantis aetheroleum</i> Розтиран мазь	Протизапальна Місцевоподразнююча	ОРС: ревматизм, болі суглобів, травми м'язів, розтягнення зв'язок ВДШ: ГРВІ, застуда,
Лавра листя – <i>Lauri folia</i> Лавра плоди – <i>Lauri fructus</i> Лавр благородний – <i>Laurus nobilis</i> L. Лаврові – <i>Lauraceae</i>	<i>Листя</i> : ефірна олія до 5% (цинеол до 70%), сесквітерпенові лактони, лігніни, флавоноїди (катехіни до 2,5%, рутин, кемпферол, антоціани кверцетин,) дубильні речовини, смоли <i>Плоди</i> : ефірна олія до 4%, жирна олія до 45% (трилаурин)	Лавровое масло – <i>Lauri aetheroleum</i> Настій листя Уроголн-ка Лавру жирна олія – <i>Lauri oleum</i>	Протизапальна, Місцево подразнююча Заспокійлива Акарицидна	Захворювання опорно-рухового апарату: ревматизм, біль у суглобах, подагра, артрит, міозит, невралгія
Чайного дерева листя – <i>Melaleuca folia</i> Чайне дерево, мелалеука	Ефірна олія (цинеол до 65%, пінени, лімонен, терпінен-4-	Чайного дерева олія* – <i>Melaleuca</i>	Антибактеріальна, протівірусна, протигрибкова,	ВДШ: ГРВІ, бронхіт, пневмонії, тонзиліт, синусит, стоматит, гінгівіт

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
– <i>Melaleuca alternifolia</i> Maiden & Betche <i>Melaleuca linarifolia</i> Smith. <i>Melaleuca dissitiflora</i> F. Mueller Миртові – <i>Myrtaceae</i>	ол, терпенеол, 1,8-цинеол)	<i>aetheroleum</i> BioBiotic табл. В косметології у складі кремів, мила, тоніків, лосьйонів, сонцезахисних кремів, шампунів	протизапальна, відхаркувальна, протизапальна, імуномодуюча	ВС: цистит, уретрит, кольпіт, вагініт, молочниця, Шкіра: герпес, укуси комах, виразки, акне, фурункули, екзема, опіки, дерматомікози, лупа
Ялівцю плоди* – <i>Juniperi galbulus</i> (<i>Juniperi baccae</i>) Ялівець звичайний – <i>Juniperus communis</i> L. Кипарисові – <i>Cupressaceae</i>	Ефірна олія до 2% (α -пінен, α -терпенеол, камфен, кадінен, борнеол), флавоноїди, смоли до 9%, цукри до 42%, пектини, органічні кислоти	Ялівцева олія* – <i>Juniperi aetheroleum</i> Кардіолін краплі Сечогінні збори Жовчогінні збори	Сечогінна Протинабрякова Антибактеріальна Відхаркувальна Секретолітична Жовчогінна Апетитна	ВС: цистит, подагра, ниркові набряки ССС: набряки при серцевій недостатності, гіпертонія ШКТ: холецистит
Валеріани кореневища з коренями* – <i>Valerianae rhizomata cum radicibus</i> Валеріани корені різані* – <i>Valerianae radix minuata</i> Валеріана лікарська – <i>Valeriana officinalis</i> L. Валеріанові – <i>Valerianaceae</i>	Іридоїди-валеопотріати 0,7% (валтрат, ізовалтрат, валепотріат); ефірна олія до 2,8% (борнілізовалеріонат, борнілацетат, борнеол, пінне, терпенеол)	Валеріани настойка* – <i>Valerianae tinctura</i> Валеріани екстракт водний сухий* – <i>Valerianae extractum aquosum siccum</i> Валеріани екстракт водно-спиртовий сухий* – <i>Valerianae extractum hydroalcoholicum siccum</i>	Седативна М'яка снодійна Гіпотензивна Спазмолітична Анорексигенна (пригнічує центри апетиту в гіпоталамусі)	ЦНС: неврози, безсоння, істеричні стани, спазм коронарних судин серця, тахікардія, ЕС: для зниження апетиту при ожирінні

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Препарати на основі кореневищ з коренями валеріани лікарської	Валеріани екстракт табл. Конвалійно-валеріанові краплі, Краплі Зеленіна, А-дістон краплі, Трикардин краплі, Кардіофіт н-ка, Валокармід краплі, Кардіовален краплі Заспокійливий збір №2, Фітоседан збір, Шлунковий збір №3, Детоксифіт збір Шлункові краплі, Зубні краплі, Флорисед капс., Релаксил капс. Меновален капс., Квайт н-ка, Седавіт капс., р-н, Седасен табл., Седафітон капс, Карвеліс краплі, Седарістон капс., Персен табл., капс., Аллуна табл., Тривалумен капс., Ізі найт капс., Мантра актив капс., Валевигран капс., Валерика капс., Седістрес капс., Інсті гран., Просталад н-ка			
Пижма квітки* – <i>Tanacetum vulgare</i> flores Пижмо звичайне – <i>Tanacetum vulgare</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія до 2% (α-β-туйон до 70%, туйол, камфора, борнеол, камфен, пінне, 1,8-цинеол, лімонен), флавоноїди (лютеолін, апігенін, акацетин, кверцетин, ізорамнетин), гідроксикоричні кислоти (кофейна), дубильні речовини, гіркоти (танацетин)	Настій Жовчогінний збір Фітогепатол збір Угрин н-ка	Жовчогінна Антигельмінтна	ШКТ: холецистит, ентероколіт, гіпоацидний гастрит,
Сесквітерпеноїди				
Липи квітки* – <i>Tiliae flores</i> Липа серцелиста – <i>Tilia cordata</i> Mill. Липа широколиста –	Слиз до 10%, ефірна олія (фарнезол), тритерпенові сапоніни, флавоноїди (гесперидин,	Настій Бронхофіт збір Потогінні, протизастудні збори Маліпін сироп	Потогінна Жарознижуюча Обволікаюча Імуномодельююча Протизапальна	ВДШ: ГРВІ, грип, бронхіт, сухий кашель, гайморит Зовнішньо (полоскання) – запалення горла, ангіна, ларингіт, стоматит, гінгівіт

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Tilia platyphyllos</i> Scop. <i>Tilia vulgaris</i> Heyne Липові – <i>Tiliaceae</i>	кверцетин, кемпферол, тіланін), кумарини (фраксин)	Калина/Липа/Малина Синудафен сироп Беліса краплі	Антибактеріальна	
Аіру кореневища* – <i>Acori calami rhizomata</i> Аір болотяний (лепеха звичайна) – <i>Acorus calamus</i> L. Ароїдні – <i>Araceae</i>	Ефірна олія до 5% (азарон, акарон до 10%, каламен, калакон, елемен, пінен, камфора, борнеол), дубильні речовини до 1,5%, крохмаль до 40%	Відвар Шлунковий збір №3 Гастрофіт збір Фітогастрол збір Бронхофіт збір Імунофіт збір Детоксифіт збір Гінекофіт н-ка Простатофіт н-ка Простактив табл. Жіноче здоров'я свічки Вікаір табл. Вікалін табл Бальзам Вігор Стоматофіт н-ка Фітодент н-ка	Спазмолітична Антибактеріальна Протизапальна Апетитна Вітрогінна Жовчогінна	ШКТ: виразкова хвороба шлунку і 12-ої кишки, гастрит, панкреатит, холецистит Зовнішньо – полоскання, промивання, спринцювання Стоматологія: стоматит, пародонтоз, гінгівіт, запалення слизової оболонки ротової порожнини
Берези листя* – <i>Betulae folia</i> Берези бруньки – <i>Betulae gemmae</i> Береза повисла – <i>Betula pendula</i> Roth., Береза пухнаста – <i>Betula pubescens</i> Ehrh	<i>Бруньки</i> : ефірна олія до 8% (бетуленол, бету лен, каріофілен), флавоноїди до 15% (піноцембрин, піностробін) смоли <i>Листя</i> : ефірна олія до 0,5%, флавоноїди до	Настій Фітолізин паста Уронефрон Урохолум Простатофіт н-ка Атерофітон табл.	Діуретична Салуретична Антибактеріальна Жовчогінна Спазмолітична	ВС: цистит, пієлонефрит, нирково-кам'яна хвороба ШКТ: жовчнокам'яна хвороба, холецистит

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Березові – <i>Betulaceae</i>	5% (гіперозид, кверцитин, мірицетин), гідроксикоричні кислоти (хлорогенова, кофейна) три терпенові сапоніни (кислота бетулінова)			
Дьоготь березовий – <i>Pix Betulae liquida</i>	Фенол, толуол, крезол, бензол, ксилол, крезот, гваякол, смоли	Лінімент бальзамічний за Вишневським Мазь Вількінсона Мило дьогтьове Шампунь дьогтьовий	Антибактеріальна Протигрибкова Акарицид на Протизапальна Кератолітична	ПС: псоріаз, себорея, екзема, лишай, акне, демодекоз, короста
Тополі чорної бруньки – <i>Populi gemmae</i> Тополя чорна, осокір – <i>Populus nigra L.</i> Вербові – <i>Salicaceae</i>	Ефірна олія до 2% (евдесмол, гвайол, гумулен, каріофілен, цинеол), фенол карбонові кислоти (ферулова, кофейна, бензойна, саліцилова, корична), фенологікозиди до 8% (саліцин, популін, салікортин), флавоноїди (піноцембрин, піностробин, хризин, генкванін, галангін, ізальпінін), смоли	Настойка Олійні екстракти Чоловіче здоров'я свічки	Антибактеріальна Протизапальна Анальгетична Сечогінна Урикозурична	СС: простатит, ДГПЗ, цистит, пієліт, уретрит, пієлонефрит, ниркові набряки ВДШ: бронхіт, ГРВІ, ПС: фурункульоз, акне, опіки, виразки, рани, стафілококові та грибові інфекції шкіри Гінекологія: трихомонадний кольпіт, ОРС: подагра, ревматоїдний артрит, артроз

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Імбиру кореневища *– <i>Zingiberis rhizomata</i> Імбир лікарський – <i>Zingiber officinale</i> Roscoe Імбирні – <i>Zingiberaceae</i>	Ефірна олія 1-4% (зингіберен, курку мін, сесквіфеландрен, бісаболен), пекучі речовини (гінгероли і шагаоли), цукри	Ліпонорм капс. Ліпомін табл. Остеоартізі актив Ектіс Мараславін р-н Простактив табл. Бронхіальний бальзам Беллс Доктор МОМ сироп Травісил сироп Бронхомед сироп Береш Антифронт Екстра капс. Вивабон р-н Льдас бронхо льод.	Протиблювотна Апетитна Антисептична Протизапальна Гіпохолестеринеміч на Імуномодулююча	ШКТ: нудота блювання в тому числі у вагітних, морська і повітряна хвороба, диспепсія, метеоризм, діарея, стимуляція апетиту ЦНС: головний біль, мігрень ДС: ГРВІ, інфекційно- запальні захворювання дихальних шляхів ОРС: артроз, артрит, остеоартроз ЕС: атеросклероз, ожиріння
Куркуми кореневища *– <i>Curcuma rhizomata</i> Куркума довга – <i>Curcuma longa</i> L. Куркуми яванської кореневище – <i>Curcuma</i> <i>xanthorrhizae rhizoma</i> Куркума яванська – <i>Curcuma xanthorrhiza</i> Імбирні – <i>Zingiberaceae</i>	Ефірна олія до 5% (зингіберен, борнеол, сабінен, феландрен), барвники (курку мін), цукри	Порошок Холелесан, Холагол, Береш Антифронт екстра капс. Доктор МОМ сироп Травісил сироп Льодас бронхо льодяники	Протизапальна Гепатопротекторна Протизапальна	ШКТ: холецистит, гепатит, жовтяниця, жовчокам'яна хвороба
Багна звичайного пагони – <i>Ledi palustris cormi</i> Багно звичайне –	Ефірна олія до 3% (ледол, палюстрол), фенологікозиди	Настій Фітобронхол збір	Протикашльова Бронходилатуюча Відхаркувальна	ВДШ: бронхіт, трахеїт, ларингіт, коклюш, бронхіальна астма

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Ledum palustre</i> L. Вересові – <i>Ericaceae</i>	(арбутин до 9%), дубильні речовини до 10%, флавоноїди, урсолова кислота		Антибактеріальна	
Сесквітерпенові лактони				
Ромашки квітки* – <i>Matricariae flores</i> Ромашка лікарська, хамоміла лікарська – <i>Matricaria recutita</i> L., <i>Chamomilla recutita</i> (L.) Rauschert Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія до 1,5% (хамазулен, бісаболол, фарнезен, кадінен, мірцен), флавоноїди до 8%, кумарини, полісахариди, слиз, тритерпенові сапоніни	Ромашки екстракт рідкий* – <i>Matricariae extractum fluidum</i> Ромашкова олія* – <i>Matricariae aetheroleum</i> Настій Арфазетин збір Гастрофіт збір Фітогастрол збір Фітогепатол збір Нефрофіт збір Бронхофіт збір Фітобронхол збір Елекасол збір Простатофіт н-ка Ротокан р-н Рекутан р-н Ангісептол Н Стоматофіт н-ка Камідент гель Камістад-гель-Н, Дентінокс-гель Н Камиллакс-ультравик	Протизапальна Антибактеріальна Спазмолітична Седативна Жовчогінна	ШКТ: гастрит, ВХШ і ДК, метеоризм, спазм кишківника, коліти, ентероколіти, холецистит, диспепсія, дуоденіт ВДШ: ангіна, тонзиліт, фарингіт, бронхіт СС: простатити, ДГПЗ, порушення менструального циклу, альгоменорея, вуль віт, ендочервіцит, вагініт ВС: цистит, уретрит, гломерулонефрит Офтальмологія: блефарит, кон'юнктивіти ЕС: цукровий діабет, Стоматологія: пародонтоз, пародонтити, кандидоз, гінгівіти, стоматити ПС: акне, фурункульоз, дерматити, опіки, тріщини сосків, себорея, екзема Зовнішньо – у вигляді полоскань, спринцювань,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
		пастилки Алором лінімент Жіноче здоров'я свічки Гастритол крап. Імупрет табл., крапл Угрин н-ка Бероз н-ка		промивань, клизм, ван, компресів, – при запальних захворюваннях слизових оболонок ротової порожнини, носа, вуха та шкіри В косметології
Ромашки запашної квітки – <i>Chamomillae suaveolentis flores</i> Ромашка без'язичкова, р. запашна – <i>Chamomilla suaveolens</i> (Pursh) Rydb., <i>Matricaria matricarioides</i> Porter; <i>M. Discoidea</i> DC. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія до 0,5% (міоцен, β-фарнезен геранілізовалеріонат), флавоноїди (апігенін, кверцитрин, лютеолін), кумарини (умбеліферон герніарин), слиз, саліцилова кислота	Ефірна олія ромашки запашної	Протизапальна Антибактеріальна	ароматизатор та протизапальний, депігментуючий компонент у складі кремів, шампунів, лосьйонів, тоніків, мила та ін.
Римської ромашки квітки* – <i>Chamomillae romanae flos</i> Ромашка римська – <i>Chamaemelum nobile</i> L. (<i>Anthemis nobilis</i> L.) Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія, флавоноїди (апігенін), кумарини, полісахариди	Ароматизатор та протизапальний компонет при виготовленні косметичних засобів	Бактерицидна Заспокійлива Жовчогінна Спазмолітична Репаративна	Компонент кремів для обличчя, рук та тіла, шампунів, мила, масок для для сухої шкіри
Маруни дівочої трава* – <i>Tanacetum parthenii herba</i> Маруна дівоча – <i>Tanacetum parthenium</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія: камфора 57%, камфен, цимен, кумол, сесквітерпенові лактони (партенолід, хризантеніл),	Ефірна олія Настій	Спазмолітична Протизапальна Жарознижуюча Антимікробна Онкостатична	ЦНС: мігрень, невроз, стрес, безсоння, ССС: гіпертонічна хвороба ШКТ: спастичні болі, гастрит

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	флавоноїди (апигенін, кверцетин, лютеолін, сантин, танетин, хрисоериол, жацеїдин) дубильні речовини			
Оману кореневища та корені – <i>Inulae rhizomata et radices</i> Оман високий – <i>Inula helenium L.</i> Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія до 4% (алантолактон, ізоалантолактон, дигідроалантолактон, алантоїнова кислота, азулен), тритерпеноїди (фриделін, дамарандієнол), стерини, інулін до 44%	Відвар Бронхолітичні, шлункові збори Бронхофіт збір Імунофіт збір Доктор МОМ сироп Пектолван фіто	Секретолітична Антибактеріальна Жовчогінна Протизапальна	ВДШ: бронхіт, ларингіт, кашлюк ШКТ: гастрит, диспепсія, холецистит, виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки
Полину гіркої трава* – <i>Absinthii herba</i> Полин гіркий – <i>Artemisia absinthium L.</i> Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Ефірна олія до 2% (туйол, туйон, цинеол, пінен, кадінен, феландрен; сесквітерпенові гвайаноліди – артабсин, абсинтин, анабсинтин; сесквітерпенові лактони – кетопеланолід А і Б, гідропеланонолід), алкалоїди, дубильні речовини	Настій Рідкий екстракт Полину настойка Шлункові краплі Жовчогінні, апетитні, шлункові збори Гастрофіт збір Поліфітол-1 н-ка Гастритол крап. Бальзам Вігор Стилен табл.	Апетитна Секретолітична Жовчогінна Антигельмінтна	ШКТ: диспепсія, анорексія, антацидний і гіпоацидний гастрит, гельмінтози, холецистит, жовчокам'яна хвороба

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Деревію трава* – <i>Millefolii herba</i> Деревій звичайний – <i>Achillea millefolium</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i></p>	<p>Ефірна олія до 0,3% (борнеол, камфора, 1,8- цинеол, евкаліптом, лімонен, сабінен, терпінеол каріофілен; сесквітерпенові лактони – ахіліцин, ахілін, мілефін, мілефолід), флавоноїди (похідні апігеніну і лютеоліну), алкалоїди (бетоні цин, стахідрин), органічні кислоти (кофейна, саліцилова, бурштинову)</p>	<p>Настій Жовчогінний збір №2 Проносний збір №1 Апестистим сироп Гастрофіт збір Фітогепатол збір Детоксифіт збір Ротокан н-ка Апетистим сироп Імупрет табл., крапл Бальзам Вігор Угрин н-ка Клотрекс мазь Вундехіл мазь Антигеморой свічки Жіноче здоров'я свічки</p>	<p>Протизапальна Антибактеріальна Кровоспинна В'язуча</p>	<p>ШКТ: гемороїдальні, шлункові, кишкові, гіпоацидний гастрит, виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки, виразковий коліт, метеоризм, гепатит, холецистит Гінекологія: маткові кровотечі, запальні захворювання, фіброміома Стоматологія: кровоточивість ясен, пародонтоз Шкіра: запальні захворювання шкіри, фурункульоз, трофічні виразки</p>
<p>Арніки квітки* – <i>Arnicae flores</i> Арніка гірська – <i>Arnica montana</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i></p>	<p>Ефірна олія до 1% (сесквітерпенові лактон – геленалін, дигідрогеленалін), дитерпени, гіркі речовини (арніцин), флавоноїди (лютеолін ізорамнетин, кемпферол фітостерин смоли, кумарини (скополетин, умбеліферон)</p>	<p>Арніки настойка* – <i>Arnica tincture</i> Мазь арніки др. Тайса Гель УРГО арніка А-дістон н-ка Кардіолін н-ка Стоматофіт н-ка Просталад н-ка</p>	<p>Протизапальна Протинабрякова</p>	<p>ОРС: травми, гематоми, синці, вивихи, забиття, травматичні набряки Стоматологія: пародонтоз, стоматит, гінгівіт ШКТ: гастрит,</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Ароматичні терпеноїди				
<p>Анісу плоди* – <i>Anisi fructus</i> Аніс звичайний – <i>Pimpinella anisum</i> L., <i>Anisum vulgare</i> Gaertn. Селерові – <i>Apiaceae</i></p>	<p>Ефірна олія до 6% (транс-анетол до 95%, метилхавікол, анісальдегід,аніскетон, кислота анісова, ліналоол, лімонен), полісахариди, жирна олія до 16%, кумарини, флавоноїди (кверцетин, рутин, лютеолін, ізоорієнтин, ізовітексин)</p>	<p>Анісова олія* – <i>Anisi aetheroleum</i> Грудні краплі від кашлю Нашатирно-анісові краплі Бронхіальний бальзам Беллс Капсули з анісовою олією др. Тайсс Бронхо тайс краплі Бронхомед бальзам Суша мікстура від кашлю Аріда сироп Сироп для посилення лактації</p>	<p>Відхаркувальна Антибактеріальна Спазмолітична Вітрогінна Лактогінна Естрогенподібна Секретолітична Коригуюча</p>	<p>ВДШ: бронхіт, кашель з в'язким мокротинням, Гінекологія: порушення менструального циклу, гіполактемія ЕС: цукровий діабет, надмірна вага тіла Покращення смаку і запаху ліків</p>
<p>Анісу зірчастого плоди* – <i>Anisi stellati fructus</i> Аніс зірчастий, бадьян – <i>Illicium verum</i> Hooker fil Лимонникові – <i>Schisandraceae</i></p>	<p>Ефірна олія до 5% (анетол до 90%)</p>	<p>Зірчастого анісу олія* – <i>Anisi stellate</i> <i>aetheroleum</i> Ліпонорм табл. Ліпомін табл.</p>		
<p>Фенхелю гіркого плоди*– <i>Foeniculi amari fructus</i> Фенхелю солодкого плоди –</p>	<p>Ефірна олія до 7% (транс-анетол до 60%, фен хон,метилхавікол, піннен, феландрен),</p>	<p>Фенхелю гіркого плодів олія* – <i>Foeniculi amari</i> <i>fructus aetheroleum</i></p>	<p>Вітрогінна Спазмолітична Секретолітична Відхаркувальна</p>	<p>ШКТ: кишкові коліки у дітей, метеоризм, спазм кишечника, диспепсія</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p><i>Foeniculi dulcis fructus</i> Фенхель звичайний – <i>Foeniculum vulgare</i> Miller. гірка форма – <i>ssp. vulgare</i> <i>var. vulgare</i> (Mill.) Thellung, солодка форма – <i>ssp. vulgare var. dulce</i> Batt.Trab Селерові – <i>Apiaceae</i></p>	<p>жирна олія, стерини, флавоноїди (кверцетин, кемпферол), кумарини (умбеліферон, скополе тин, імператори, ксантотоксин, бергапте н, псорален)</p>	<p>Фенхелю гіркокого трави олія* – <i>Foeniculi amari</i> <i>herbae aetheroleum</i> Кропова вода Плантекс гран. Апестистим сироп А-дістон н-ка Ліпонорм капс. Ліпомін капс. Інсті гранули Хеппі-бебі фл. Травісил сироп Сироп для посилення лактації</p>	<p>Лактогінна</p>	<p>Посилення лактації у післяпологовий період</p>
<p>Чебрецю звичайного трава* – <i>Thymi herba</i> Чебрець (тим'ян) звичайний – <i>Thymus vulgaris</i> L. <i>Thymus zygis</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i></p>	<p>Ефірна олія до 2,5% (тимол, карвакрол до 64%, ліналоол, тимол, тимін, пінен), флавоноїди (апигенін, лютеолін), фенол карбонові кислоти (кофейна, розмаринова), три терпенові сапоніни (кислота урсолова, олеанолова), смоли</p>	<p>Чебрецева олія, тимольний тип* – <i>Thymi typo thymolo</i> <i>aetheroleum</i> Настій Бронхофіт збір Фітоседан збір Пертусин сироп Мараславін Стоматофіт н-ка Камідент-фіто, Бронхіпрет сироп Евкабал сироп</p>	<p>Відхаркувальна Антибактеріальна Спазмолітична</p>	<p>ВДШ: бронхіт, ГРВІ, ларингіт, тонзиліт</p> <p>Шкіра: інфекційно- запальні захворювання слизових оболонок,</p> <p>Компонент зубних паст, ополіскувачей для рота</p>
<p>Чебрецю повзучого</p>	<p>Ефірна олія до 1%</p>			

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
трава* – <i>Serpylli herba</i> Чебрець плазкий – <i>Thymus serpyllum</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	(тимол, карвакрол до 80%, цинеол, ліналоол, піннен), флавоноїди (апигенін, діосметин, лютеолін, скутелярин), дубильні речовини до 7%	Ехінасаль, Гербіон сироп первоцвіту, Пектолван фіто, Стоптусин фіто, Тусавіт, Бронхо тайс краплі, Алтемікс бронхо Бронхостоп сироп Бронха ліс льодяники Кардіофіт н-ка		
Тимол – <i>Thymolum</i>	Розтиран мазь, Хелпекс Ефект мазь, Фламідез фітоплюс, Камідент гель, Інгаліпт аероз. Піновіт крапл наз, Піносол крапл.			
Материнка* – <i>Origanum herba</i> <i>Origanum onites</i> L. Материнка звичайна – <i>Origanum vulgare</i> L. subsp. <i>hirtum</i> (Link) Ietsw. Материнки трава ^N – <i>Origanum vulgare herba</i> Материнка звичайна – <i>Origanum vulgare</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія до 1,5% (карвакрол, тимол, піннен, камфен, феландрен, ліналоол), флавоноїди, фенол карбонові кислоти, дубильні речовини до 4%, алкалоїди	Настій Грудний збір №1 Фітоседан збір Гінекофіт н-ка Клімапін капс. Уролесан краплі Беліса краплі Сироп для посилення лактації	Відхаркувальна Спазмолітична Утеротонічна Седативна	ВДШ: ларингіт, бронхіти, трахеїти ШКТ: дискінезія жовчовивідних шляхів, Гінекологія: порушення менструального циклу, гіполактемія, ЦНС: неврози
Гвоздиків дерева бутони* – <i>Caryophylli alabastra (flos)</i>	Ефірна олія до 20% (евгенол до 95%, евгенолу ацетат,	Гвоздична олія* – <i>Caryophylli floris aetheroleum</i>	Антибактеріальна Місцевоподразнююча	Стоматологія: пародонтит, санація зубних каналів ВДШ: ГРВІ, бронхіт

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Гвоздикове дерево – <i>Syzygium aromaticum</i> (L.), <i>Caryophyllus aromaticus</i> L., <i>Eugenia aromatica</i> L. Миртові – <i>Myrtaceae</i>	каріофілен, ванілін), флавоноїди (кемпферол, рамнетин), стерини, ліпіди	Зірочка бальзам Гевкамен мазь Мараславін р-н Бронхіальний бальзам Беллс		
Васильків справжніх трава – <i>Ocimi basilici herba</i> Васильки справжні – <i>Ocimum basilicum</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	Ефірна олія до 1% (ліналоол, метилхавікол, евгенол, цинеол, о-цимен, камфора), флавоноїди (глікозиди кверцетину і кемпферолу), сапоніни	Доктор мом сироп Лінкас сироп Кофол сироп	Відхаркувальна Протизапальна Сечогінна Апетитна Лактогінна	ВДШ: бронхіт, ларингіт, ангіна, запальні захворювання порожнини рота ШКТ: диспепсія, втрата апетиту
Коричного дерева кора *– <i>Cinnamomi cortex</i> Коричне дерево, (Коричник цейлонський) цинамон – <i>Cinnamomum</i> <i>verum</i> J.S. Presl. Кора коричника китайського- <i>Cinnamomi cassie cortex</i> Коричник китайський – <i>Cinnamomum cassia</i> Blume. (<i>Cinnamomum</i> <i>aromaticum</i> NEES) Лаврові – <i>Lauraceae</i>	Ефірна олія до 2% (коричний альдегід до 80%, евгенол до 10%, метилевгенол, сафрол, каріофілен, ліналоол), кумарини, дубильні речовини	Коричника настойка*- <i>Cinnamomi cortices</i> <i>tinctura</i> Коричника цейлонського кори олія* – <i>Cinnamomi</i> <i>zeylanici cortices</i> <i>aetheroleum</i> Коричника цейлонського листя олія*- <i>Cinnamomi</i> <i>zeylanici folii</i> <i>aetheroleum</i> Коричника	Протизапальна Противірусна Місцевоанестезуюч а	ВДШ: ГРВІ, бронхіт, синусит, гайморит ОРС: артрит, артроз,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
		китайського олія* – <i>Cinnamomi cassia aetheroleum</i> Зірочка бальзам		
Петрушки плоди – <i>Petroselinum fructus</i> Петрушки корені – <i>Petroselinum radices</i> Петрушка городня (посівна) – <i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W. Hill. (<i>P. sativum</i> Hoffm.) Селерові – <i>Apiaceae</i>	<i>Плоди:</i> ефірна олія до 7% (апіол, пінени, мірисцитин), фуру кумарини (бергаптен), флавоноїди (апіїн), жирна олія до 22% <i>Корені:</i> ефірна олія до 0,01%	Фітолізин паста Уронефрон табл. Тазалок крапл	Сечогінна Спазмолітична Утеротонічна	ВС: сечокам'яна хвороба, цистит, уретрит ШКТ: кишкові коліки, метеоризм Гінекологія: розлади менструального циклу
Баросми листя – <i>Bucco folia</i> Баросма березова – <i>Barosma betulina</i> (P.J.Bergius) Bartl. & H.L.Wendl. Рутові – <i>Rutaceae</i>	Ефірна олія (40-60% діосфенол, лімонен, камфора), флавоноїди (діосмін), смоли	Настій	Антибактеріальна Діуретична	Інфекційні захворювання сечовидільної системи
Любистка корені *– <i>Levisticum radices</i> Любисток лікарський – <i>Levisticum officinale</i> Koch. Селерові – <i>Apiaceae</i>	Ефірна олія до 3% (терпіненол, цинеол, карвакрол, ізовалеріанова та бензойна кислоти), смоли, органічні кислоти (ангелікова, яблучна), фуру	Настій Відвар Фітолізин паста Уронефрон краплі Канефрон краплі, капс Три нефрон краплі, капс. Нефродол табл.	Апетитна Спазмолітична Вітрогінна Сечогінна Антибактеріальна	СС: цистит, уретрит, сечокам'яна хвороба ШКТ: метеоризм, кишкова коліка

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	кумарини (псорален, бергаптен), дубильні речовини	Нефрон-он капс.		
Ванілі плоди – <i>Vanillae fructus</i> Ваніль – <i>Vanilla planifolia</i> Andr Орхідні – <i>Orchidaceae</i>	Ефірна олія (ванілін, анісовий альдегід)	Ваніліну р-н	Коригуюча	Корекція запаху ліків та косметичної продукції

ДИТЕРПЕНОЇДИ. СМОЛИ І БАЛЬЗАМИ.

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Стевії трава – <i>Stevia herba</i> Стевія медова- <i>Stevia rebaudiana</i> Bertoni Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Дитерпенові глікозиди до 10% (стевіозид, ребаудіозид А, В, С, D, Е, F, рубусозид, стевіолмонозид, стевіолбіозид), ефірна олія (нерол, індол, каріофілен), флавоноїди	Замінник цукру	Гіпоглікемічна Гіпохолестеринемічна	ЕС: цукровий діабет, надмірна вага тіла
Індійський ладан* – <i>Olibanum indicum</i> Босвеллія пилчаста – <i>Boswellia serrata</i> ROXB. ex COLEBR. Бурзерові – <i>Burseraceae</i>	Камеде-смола (смола 56% (босвелієві кислоти) + камедь 47% (галактоза, арабіноза) + ефірна олія (пінени, камфен, лімонен, вербенон, мірцен, тимол, сабінен)	Настойка індійського ладану* – <i>Olibani indicum tinctura</i>	Аналгетична Протизапальна Антибактеріальна Противірусна Протигрибкова	ОРС: запальні захворювання м'язів, сугавів, артрити, ревматоїдний артрит ВДШ: бронхіт, ларингіт, фарингіт, тонзиліт, риніт, синусит, ГРВІ ЦНС: депресії, головний біль, неврози, перевтома ПС: себорея, лупа,
Бензойна смола суматранська – <i>Benzoe sumatranus</i> Стиракс бензойний – <i>Styrax benzoin</i> Dryand. Бензойна смола, сіамська – Стиракс тонкінський – <i>Styrax tonkinensis</i> Craib. Стираксові – <i>Styraceae</i>	Коніферилбензоат до 75%, корична та бензойна кислоти (2:1) та їх естери до 30%, коніферилловий спирт, ванілін	Бензойної смоли суматранської настойка – <i>Benzoe sumatranus tinctura</i> Бензойної смоли сіамської настойка – <i>Benzoe tonkinensis tinctura</i>	Антисептична Відхаркувальна	ВДШ: бронхіти, синусити ПС: пігментні плями, веснянки

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Толуанський бальзам* – <i>Balsamum toluitanum</i> Міроксилон толуанський – <i>Myroxylon toluifera</i> Kunth. Бобові – <i>Fabaceae</i>	Смола до 80% (естери смоляних спиртів з кислотами коричною та бензойною; вільні ароматичні кислоти (корична до 15%, бензойна до 8%), бензилбензоат, бензилцинамат, ванілін, ефірна олія (толуен)	Настойка бальзаму Броцевін капс.	Антибактеріальна Відхаркувальна	ВДШ: бронхіт, Шкіра: короста, бактеріальні та грибкові ураження
Перуанський бальзам* – <i>Balsamum peruvianum</i> міроксилон бальзамічний – <i>Myroxylon balsamum</i> (L.) Harms Бобові – <i>Fabaceae</i>	Смола + ефірна олія 56-96% (бензилбензоат : бензилциннамат (3:2), перувіол, ванілін, корична кислота)	Настойка бальзаму	Антисептична Дезодоруюча Антипаразитарна	Косметологія: компонент парфумерних композицій Шкіра: короста, грибкові ураження
Ліквідамбру східного бальзам (сторакс) – <i>Balsamum Styrax liquidus</i> Ліквідамбр східний – <i>Liquidambar orientalis</i> Mill Гамамелісові – <i>Hamamelidaceae</i>	Смола+ефірна олія естери спиртів фенілпропілового та коричневого з кислотою коричною, ванілін)	Настойка бальзаму	Антисептична	Шкіра: бактеріальні, грибкові та вірусні ураження шкіри
Мирра* – <i>Murrha</i> Комміфора мірра – <i>Commiphora myrrha</i> Nees <i>Commiphora mukul</i> Бурзерові – <i>Burseraceae</i>	Камедь (40-67%)+ смола (23-35%) мирин + ефірна олія 1-2% мирол	Мирри настойка* – <i>Murrhae tincture</i> Геломиртол капс. Респеро Миртол капс	Антибактеріальна	ДС: інфекції ротової порожнини та дихальних шляхів, хронічний бронхіт, синусит,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Аса-фетида – <i>Asa foetida gummi-resina</i> Ферула смердюча – <i>Ferula asa foetida L.</i> Селерові – <i>Apiaceae</i>	Смола (9-65%) + камедь (12-48%) + ефірна олія (5-20%) (сульфіди: діалілсульфід, диметилсульфід, діаллілдисульфід, пінени), ферулова кислота, асарезинотаноли А і В та їх естери з феруловою кислотою, кумарини (умбеліферон)	Настойка	Гіпохолестериємична	Атеросклероз, цукровий діабет, гіперхолестеринемія
Еуфорбій камеді-смола – <i>Euphorbium gummi-resina</i> Молочай смолоносний – <i>Euphorbia resinifera Berg.</i> Молочайні - <i>Euphorbiaceae</i>	Смола 40-60% (еуфорбін), камедь, слиз 18%, яблучна кислота до 12%	Еуфорбійум композитум спрей	Подразнююча Секретолітична Онкостатична	ВДШ: гайморит, синусит, Шкіра: екзема, бородавки, гнійні рани, мозолі, рак шкіри
Шеллак* – <i>Resina Lacca</i> Лаковий червець – <i>Kerria lacca Kerr</i> Лакові червці – <i>Kerridae</i>	Кислоти алеуротинова, дигідрооксифікоцеролова, шеллова; шелаковий віск	Шеллак	Допоміжна речовина	Покриття для таблеток
Мастика* – <i>Mastix</i> Фісташка мастикова – <i>Pistacia lentiscus L.</i> Сумахові – <i>Anacardiaceae</i>	Смоляні кислоти до 80%, резени до 20%, ефірна олія до 2%	Настойка	Допоміжна речовина	Зв'язуюча речовина та покриття для таблеток

САПОНІНИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Тетрациклічні тритерпенові сапоніни				
Похідні дамарану				
Женьшеню корені * – <i>Ginseng radices</i> Женьшень – <i>Panax ginseng</i> C.A. Mey Аралієві – <i>Araliaceae</i>	Панаксозиди А, В, С, D, Е, F (глікозиди - панаксادیол, панаксатріол), полісахариди до 40%	Женьшеню екстракт сухий* – <i>Ginseng extractum siccum</i> Женьшеню настойка, полівітамінні препарати з екстрактами коренів	Тонізуюча, адаптогенна, гіпертензивна, гіпоглікемічна	Гіпотонія, фізична і розумова втома, стрес, гіпофункція статевих залоз
Несправжнього женьшеню корені* – <i>Notoginseng radices</i> Несправжній женьшень – <i>Panax pseudoginseng</i> Wall. var. <i>notoginseng</i> (Burk.) Hoo et Tseng Аралієві – <i>Araliaceae</i>	Гінсенозиди, гіпенозиди, нотогінезиди, майнозиди, превдогінсенозиди, ара сапоніни А і В	У складі дієтичних добавок	Гемостатична, тромболітична, протизапальна, аналгетична, Онкостатична	Кровотечі (носові, шлункові, маткові), коронарний тромбоз, набряки, синці і біль при забої м'яких тканин Онкологія: саркома
Похідні циклоартану				
Астрагалу шерстисто- квіткового трава – <i>Astragali dasyanthi herba</i> Астрагал шерстисто- квітковий – <i>Astragalus dasyanthus</i> Pall. Бобові – <i>Fabaceae</i>	Дазіантозиди (глікозиди дазіантогеніна), флавоноїди (кверцетин, кемпферол, астрагалін), накопичує селен	Настій гіпотензивні та сечогінні збори Гіпертофітол збір	Гіпотензивна Вазодилатуюча Седативна Діуретична Зовнішньо – ранозагоювальна пр отизапальна	ССС: початкові стадії гіпертонічної хвороби, ішемічна хвороба серця Зовнішньо – виразки, опіки, інфекційно- запальні захворювання шкіри (рани, акне, опік)

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Астрагалу монгольського корені* – <i>Astragali mongholicus radices</i> Астрагал монгольський – <i>Astragalus mongolicus</i> Bunge Бобові – <i>Fabaceae</i>	Астрагалозиди I-VII, флавоноїди (даїдзеїн, калікозин, ононін, формононетин,), лігнани, кумарини, полісахариди (астрагалани I-III), стерини, ефірна олія	Відвар У складі харчових добавок	Анксиолітична Імуномодельюча Протипухлинна Противірусна Гепатопротекторна	ЦНС: депресія, неврози, клімактеричні розлади ШКТ: діарея
Циміцифуги корені* – <i>Cimicifugae rhizomata</i> Циміцифуга китицеподібна, клопогон китицеподібний – <i>Cimicifuga racemosa</i> (L.) Nutt. (<i>Actaea racemosa</i> L.) Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i>	Актеол, ацетилактеол, цимігенол, актеїн, циміцифугозиди, цимірацемозиди	Клімадинон табл. Клімактоплан табл. Ременс р-н Клімаксан табл. Мулімен р-н Ци-клім табл.	Естрогенподібна Седативна	Нейровегетативні розлади в період менопаузи (приливи, підвищене потовиділення, розлади сну, дратівливість, перепади настрою, апатія)
Пентациклічні тритерпенові сапоніни Похідні β-амірина (олеанана)				
Аралії високої корені – <i>Araliae elatae radices</i> Аралія висока, – <i>Aralia elata</i> (Miq.) Seem. Аралія маньчжурська – <i>Aralia mandshurica</i> Rupr. Et Maxim. Аралієві – <i>Araliaceae</i>	Аралозиди А, В, С (глікозиди олеанолової кислоти), алкалоїд аралін, смоли	Аралії настоянка – <i>Araliae tinctura</i>	Тонізуюча Адаптогенна Андрогенна	Астенія, гіпотонія, фізична та розумова перевтома, стрес, імпотенція

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Солодки корені* – <i>Glycyrrhizae radices</i> (<i>Liquiritiae radices</i>)</p> <p>Солодка гола – <i>Glycyrrhiza glabra</i> L.,</p> <p>Солодка уральська – <i>Glycyrrhiza uralensis</i> Fisch.</p> <p>Солодка одутла – <i>Glycyrrhiza inflata</i> Batalin.</p> <p>Бобові – <i>Fabaceae</i></p>	<p>Гліциритинова, глициризинова, лікорієва кислоти, гліцерол, β-амірин; флавоноїди (ліквіритин, ізоліквіритин та ін.)</p>	<p>Солодки кореня сироп, солодки кореня екстракт сухий</p> <p>Суша мікстура від кашлю для дітей</p> <p>Доктор МОМ сироп</p> <p>Грудний збір №2</p> <p>Бронхофіт збір</p> <p>Імунофіт збір</p> <p>Елекасол збір</p> <p>Гастрофіт збір</p> <p>Простактив табл.</p> <p>Епіген спрій</p> <p>Інсті гранули</p> <p>Грудні краплі від кашлю</p> <p>Бонджигар сироп</p> <p>Гастрітол крап.</p> <p>Іберогаст крапл.</p>	<p>Відхаркувальна</p> <p>Спозмолітична</p> <p>Протизапальна</p> <p>Мінерало- кортикоїдна</p> <p>Противиразкова</p>	<p>Запальні захворювання ВДШ з густим в'язким мокротинням (бронхіт, трахеїт, пневмонія)</p> <p>ШКТ: гастрит, виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки</p>
<p>Каштана насіння* – <i>Hippocastani semina</i></p> <p>Каштана листя – <i>Hippocastani folia</i></p> <p>Гіркокаштан звичайний – <i>Aesculus hippocastanum</i> L.</p> <p>Гіркокаштанові – <i>Hippocastanaceae</i></p>	<p>Суміш три терпенових сапонінів «есцин», гідроксикумарини (ескулетин, ескулін, фраксин, фраксетин, скополетин).</p> <p>В листі флавоноїди (кверцитрин, рутин, спіреозид,</p>	<p>Гіркокаштана насіння екстракт сухий, стандартизований*– <i>Hippocastani seminis</i> <i>extractum siccum</i> <i>normatum</i></p> <p>Настойка</p> <p>Кардіофіт збір</p>	<p>Венотонізуюча (зміцнення капілярної стінки), антиексудативна, антиагрегантна</p>	<p>Хронічна венозна недостатність, варикозне розширення вен, тромбофлебіти, геморой, порушення периферичного кровообігу</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	астрагалін)	Детоксифіт збір Атерофітон табл. Ескузан краплі, табл. Ескузан лонг табл. Ескувіт табл., краплі Ескувен гель Венітан гель Венотон гель Есплант, Веноплант, Есфлатил, Альгозан, Гербіон Ескулус Равісол н-ка		
Синюхи кореневища з коренями – <i>Polemonii rhizomata cum radicibus</i> Синюха блакитна – <i>Polemonium coeruleum</i> L. Синюхові – <i>Polemoniaceae</i>	Полемонозиди (глікозиди лонгіспіогенолу, баригенолу, камеліогеніну	Відвар	Відхаркувальна Заспокійлива В'язуча	Запальні захворювання ВДШ з густим в'язким мокротинням, безсоння
Квілайї кора – <i>Quilajae cortex</i> Квілайя справжня - <i>Quillaja saponaria</i> Molina Квілайєві – <i>Quilajaeseae</i>	Сапоніни до 10% (квілайєва кислота)	Настій Відвар	Відхаркувальна	ВДШ: кашель звиділенням густого мокротиння Косметологія: компонент натуральних шампунів, мила
Плюща звичайного листя* – <i>Hederae folia</i> Плющ звичайний – <i>Hedera helix</i> L. Аралієві – <i>Araliaceae</i>	Гедеросапоніни, фітостерини (кампастерол, β- ситостерин), флавоноїди	Проспан, Геделікс, Пектолван плющ, Гербіон сироп плюща, Гедерин, Хедерал, Бронхипрет	Відхаркувальна Протизапальна	Запальні захворювання ВДШ з густим в'язким мокротинням

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Первоцвіту кореневища з коренями – <i>Primulae rhizomata cum radicibus</i> Первоцвіт (примула) весняний, п. лікарський – <i>Primula veris</i> L. (<i>P. officinalis</i> (L.)) Hill. Первоцвіт високий – <i>Primula. elatior</i> Hill. Первоцвітні – <i>Primulaceae</i>	Примулагеніни А, D, SD, глікозиди примулаверин, примверин, ефірна олія, полісахариди	Бронхипрет ТП табл., сироп, краплі Гербіон сироп первоцвіту	Відхаркувальна Протизапальна	Інфекційно-запальні захворювання дихальних шляхів з густим в'язким мокротинням і нападами кашлю
Берези листя – <i>Betulae folia</i> Берези бруньки – <i>Betulae gemmae</i> Дьоготь березовий – <i>Pix liquida</i> Вугілля активоване – <i>Carbo activatus</i> Береза повисла – <i>Betula pendula</i> Roth., б. пухнаста – <i>B. pubescens</i> Ehrh. Березові – <i>Betulaceae</i>	Ефірна олія (бетулен, бетулол, бетуленол, каріофілен), флавоноїди (гіперозид, кверцитрин, мірицетин), тритерпенові сапоніни (бетулінова кислота та її похідні), смоли	Настій Відвар Фітолізин паста Уронефрон краплі Урохолум краплі Простатофіт н-ка Мазь Вишневського Мазь Вількінсона Дьогтьове мило, шампунь Вугілля активоване	Сечогінна Жовчогінна Антибактеріальна Протизапальна Антибактеріальнапротигрибкова, акарицидна, Детоксикуюча	Внутрішньо – інфекційно-запальні захворювання ССС (цистит, пієлонефрит, сечо-кам'яна хвороба, простатит), Зовнішньо – лікування ерозій, пролежнів, ран. Фурункульоз, акне, короста, демодекоз, лупа Адсорбент при харчових отруєннях
Пентациклічні сапоніни Похідні α-амірина (урсана)				
Нирковий чай* – <i>Orthosiphonis folia</i>	Ортосифонони А і В, ортосифоли А, В, Е, І,	Настій, Урохолум	Сечогінна Урикозурична	Гострі та хронічні захворювання нирок,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Ортосифон тичинковий, нирковий чай – <i>Orthosiphon stamineus</i> Benth. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i>	М, N, P, R, S, T, неоортосифон А; флавоноїди, дубильні речовини, фенол- карбонові кислоти		(сприяє виведенню солей сечової кислоти), Жовчогінна	сечового міхура, набряки, подагра, сечокам'яна хвороба, холецистит
Центели азіатської трава*– <i>Centellae asiaticae herba</i> Центела азіатська, готу кола – <i>Centella asiatica</i> (L.) Urban, <i>Hydrocotyle</i> <i>asiatica</i> L. Селерові – <i>Apiaceae</i>	Азіатикова, центелова та мадекасова кислоти, азіатикозиди, мадекасозид, брахмозид, центелозид	Настій, Інтеллан, Вивабон, Остеартізі макс	Тонізуюча Протизапальна	Затримка розумового розвитку дітей, стареча деменція, черепно-мозкові травми, стрес,
Сливи африканської кора *– <i>Pruni africanae cortex</i> Слива африканська – <i>Prunus africana</i> (Hook. F.) Kalkman, <i>Pygeum</i> <i>africanum</i> Hook f. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i>	Урсолова кислота до 3%, ситостерин, даукостерин,	Ліпофільний екстракт	Протизапальна Спазмолітична	Гіперплазія передміхурової залози, простатит
Хвоща трава* – <i>Equiseti herba</i> Хвощ польовий – <i>Equisetum arvense</i> L. Хвощові – <i>Equisetaceae</i>	Урсолова, олеанолова, бетулінова кислоти; флавоноїди (кемпферол, апігенін, лютеолін, кверцетин); силікати до 8%; фенольні глікозиди (еквізетумозиди А, В, С); алкалоїди (нікотин, палюстрин, па-	Настій Арфазетин збір Нефрофіт збір Детоксифіт збір Фітоліт, Фітолізин, Цистон Фітоуроліт, Тутукон р-н Солідагоген краплі Уронефрон краплі Урохолум краплі	Діуретична Літолітична Протизапальна Спазмолітична	Інфекційно-запальні захворювання ССС, сечокам'яна хвороба, спазм сечовивідних шляхів, набряки серцевого походження, При ламкості нігтів і волосся (для покращення росту)

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	люстринін)	Імупрет крапл., табл., Равісол н-ка		
Кропиви корені – <i>Urticae radices</i> Кропива жалка – <i>Urtica urens</i> L. Кропивові – <i>Urticaceae</i>	Урсолова і олеанолова кислоти та їх похідні, стероли (β -ситостерол, стигмастерол, кампестерол, даукостерол), кумарини; лігнани; лектини	Простатофіт н-ка Простаktiv табл.	Протизапальна, спазмолітична	СС: доброякісна гіперплазія передміхурової залози, простатит
Китяток корені (сенеги корені)* – <i>Polygalae radices</i> Сенега (китятки) – <i>Polygala senega</i> L. (<i>Polygala tenuifolia</i> Willd.) Китяткові – <i>Polygalaceae</i>	Тенуігеніни, тенуіфолієві кислоти, смоли, ефірна олія	Відвар	Відхаркувальна протизапальна	Інфекційно-запальні захворювання ВДШ з в'язким мокротинням
Стероїдних сапонінів				
Якірців сланких трава – <i>Tribuli terrestris herba</i> Якірці сланкі – <i>Tribulus terrestris</i> L. Паролистові – <i>Zygophyllaceae</i>	Діосцин, грацилін, тігогенін, гекогенін; флавоноїди (астрагалін, рутин, трибулозид), дубильні і смолисті речовини	Трибестан, Цистон, Сировина для синтезу стероїдних гормонів	Гіполіпідемічна, простатопротекторн а, сечогінна, гіпотензивна	Лікування доброякісної гіперплазії передміхурової залози, імпотенція, знижене лібідо
Гуньби сінної насіння – <i>Trigonellae foenugraeci semina</i> Гуньба сінна –	Діосгенін, ямогенін, гітогенін, тігогенін, неотігогенін, смілагенін,	Фітолізин, Уронефрон, Вівабон Сировина для синтезу стероїдних	Гіполіпідемічна, гіполіпідемічна, гіпоглікемічна, проти виразкова,	Атеросклероз церебральних і коронарних судин,

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<i>Trigonella foenum-graecum</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i>	юкагенін; флавоноїди (вітексин, сапонаретин, оріентир, ізооріентин), ефірна олія	гормонів	збуджує апетит	
Діоскореї ніпонської кореневища * – <i>Dioscoreae nipponicae rhizomata</i> Діоскорея ніпонська – <i>Dioscorea nipponica</i> Makino Діоскореїні – <i>Dioscoreaceae</i>	Діосгенін та його глікозиди – діосцин, грацилін, протодіосцин, протограцилін; жирна олія, полісахариди	Сировина для виробництва напівсинтетичних гормонів	Гіполіпідемічна, гіполіпідемічна, спазмолітична, жовчогінна	Атеросклероз судин головного мозку та серця
Агави листя – <i>Agavae folia</i> Агава американська – <i>Agava americana</i> L. Агавові – <i>Agavaceae</i>	Гекогенін, маногенін, тигогенін; ефірна олія, смоли	Сировина для синтезу стероїдних гормонів (кортизон, гідрокортизон, преднізолон, прогестерон)	Протизапальна, протиалергічна, протисвербіжна	Запальні та алергічні захворювання
Юки листя – <i>Yuccae folia</i> Юка славна – <i>Yucca gloriosa</i> L. Агавові – <i>Agavaceae</i>	Протоюкозид С, юкозиди В, С, Е, смілагенін, тигогенін, сарсапогенін, глоріогенін			
Рускусу кореневища * – <i>Rusci rhizomata</i> Рускус шипуватий – <i>Ruscus aculeatus</i> L. Рускусові – <i>Ruscaceae</i>	Русин, рускозид, неорускогенін, рускогенін; стероли (β-ситостерин, кампестерол, стигмастерол);	Цикло 3 Форт капс Ангітон	Вено тонізуюча, ангіопротекторна	Венозно-лімфотична недостатність, варикозне розширення вен, геморої, маткові кровотечі

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	бензофурани (еупарон, рускодибензофуран)			
Мильнянки кореневища – <i>Saponariae rhizomata</i> Мильнянка лікарська – <i>Saponaria officinalis</i> L. Гвоздичні – <i>Caryophyllaceae</i>	Сапонозиди А, В, С, D – аглікон яких гіпсогенін або гіпсогенінова кислота; флавоноїди	Пектолван фіто краплі Пектосол сироп	Відхаркувальна Жовчогінна Сечогінна Гіполіпідемічна	Інфекційно-запальні захворювання ВДШ з густим мокротинням
Оплопанаксу (заманихи) кореневище з коренями – <i>Oplopanacis (echinopanax)</i> <i>rhizomata cum radicibus</i> Оплопанакс високий, заманиха висока – <i>Oplopanax elatus</i> (Nakai) Nakai, <i>Echinopanax elatum</i> Nakai Аралієві – <i>Araliaceae</i>	Ехінаксозиди, лігнани, ефірна олія, флавоноїди, смоли	Заманіхи рідкий екстракт Арфазетин збір	Тонізуюча Адаптогенна Гіпоглікемічна	Гіпотонія, фізична і розумова втома, астенія, стрес,
Пальми сереноа плоди* – <i>Sabalıs serrulatae fructus</i> Сереноя повзуча – <i>Serenoa repens</i> (Bartram) J.K. Small (<i>Sabal serrulata</i> (Michaux) T. Nuttal ex Schultes & Schultes) Пальмові – <i>Palmae</i>	Сапоніни, стероли (β -ситостерин, стигмастерол, даукостерол та їх похідні); жирна олія; флавоноїди (глікозиди кверцетину та кемпферолу); полісахариди	Пальми сереноа екстракт* – <i>Sabalıs serrulatae extractum</i> Простамол Уно капс. Простакер капс. Простаплант табл.	Протизапальна Спазмолітична Імуностимулююча	Доброякісна гіперплазія передміхурової залози, простатит

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Сарсапариль (Смілак) – <i>Sarsaparillae radix</i> Смілак – <i>Smilax glabra</i> Смілакові – <i>Smilacaceae</i>	Сарсапогенін, смілагенін та їх глікозиди - параллин, сарсапариллозид, смола, сигма стерол, флавоноїди (астильбін, неоастильбін, ізоастильбін)	Відвар, екстракти входять до складу дієтичних добавок	Сечогінна Протизапальна Протисифілітична Стимулює секрецію травних залоз	Ревматизм, подагра, набряки, сечокам'яна хвороба, вторинний і третинний сифіліс, екзема, псоріаз,
Фітоекдизони				
Левзеї кореневища з коренями – <i>Leuzeae rhizomata cum radicibus</i> Левзея сафлоровидна, рапонтікум сафлоровидний – <i>Leuzea carthamoides</i> (Willd.) DC., <i>Rhaponticum carthamoides</i> (Willd.) Айстрові – <i>Asteraceae</i>	Фітоекдистероїди (екдистерон, інокостерон, інтегристерони А і В, лестерон, левзеастерон, картамолеустерон, картамоустерон); тритерпенові сапоніни (рапонтозиди А, В, С, D)	Рідкий екстракт, Імунофіт збір, Атерофітон табл. Бальзам Вігор	Тонізуюча Адаптогенна Гіпертензивна Гіпоглікемічна Покращення кровопостачання м'язів	Фізична та розумова перевтома, стрес, неврози, депресія, імпотенція,

СЕРЦЕВІ ГЛІКОЗИДИ

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Карденоліди Група наперстянки				
Наперстянки листя* – <i>Digitalis purpurea folia</i> Наперстянка пурпурова – <i>Digitalis purpurea L.</i> Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i>	Похідні дигітоксигеніну (пурпуреаглікозид А, дигітоксин), похідні гітоксигеніну (пурпуреаглікозид В, гітоксин), похідні гіталоксигеніну (глюковеродоксин, глюкогіталотоксин, гіталоксин); дигіпурпурин, дигінін, дигіталонін; стероїдні сапоніни (дигітонін, гітонін, пурпуреагітозид); флавоноїди	Дигітоксин табл. Гітоксин табл. Кордигіт н-ка	Кардіотонічна: позитивна ізотропна (збільшення сили та швидкості скорочення міокарда), позитивна монотропна (підвищення тону міокарда), негативна хронотропна (подовження діастолі), негативний дромотропний (погіршення проведення імпульсів), позитивний батмотропний (посилення збуджуваності міокарда), діуретична	Хронічна серцева недостатність II та III ступеня Дія настає через 30-60 хв, триває – 8-24 год) (препарати здатні кумулювати)
Наперстянки шерстистої листя – <i>Digitalis lanatae folia</i> Наперстянка шерстиста – <i>Digitalis lanata Ehrh.</i> Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i>	Похідні дигітоксигеніну (ланатозид А, глюкодигіфукозид, глюкоеватромонозид, дигітоксин, α -, β -ацетилдигоксин), похідні гітоксигеніну	Дігосин табл. Целанід табл.	Кардіотонічна Діуретична	Хронічна серцева недостатність II та III ступеня

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
	(ланатозид В, глюкогіторозид); стероїдні сапоніни; флавоноїди			
Конвалії трава* – <i>Convallariae herba</i> Конвалії листя – <i>Convallariae folia</i> Конвалії квітки – <i>Convallariae flores</i> Конвалія травнева – <i>Convallaria majalis</i> L., Конвалія Кейске – <i>Convallaria keiskei</i> Miq., Конвалія закавказька – <i>Convallaria transcaucasica</i> Utkin ex Grossh. Холодкові – <i>Asparagaceae</i>	Серцеві глікозиди (конвалотоксин, конвалотоксол, конвалозид, локудьозид), флавоноїди (похідні кверцетину, кемпферолу та лютеоліну), кумарини, терпеноїди, стероїди.	Конвалійно- валеріанові краплі Краплі Зеленіна Валокормід краплі Коргліконт краплі Кардіофіт н-ка Марелін табл.	Кардіотонічна Діуретична Седативна	Гостра та хронічна недостатність кровообігу на початкових стадіях, серцева недостатність, пароксизмальна тахікардія, мерехтлива аритмія, вегетативні неврози,
Жовтушника трава свіжа – <i>Erysimi herba recens</i> Жовтушник сивіючий – <i>Erysimum canescens</i> Roth., ж. розлогий, ж. сірватий – <i>E. diffusum</i> Ehrh., ж. лакфіолевидний – <i>E. cheiranthoides</i> L. Капустяні – <i>Brassicaceae</i>	Глікозиди строфантину (еризимін, еризимозид, гельветикозид, канесцеїн, ериканозид), глюкозинолати; флавоноїди (похідні рамнетина, кверцетина)	Кардіовален Еризимін н-ка	Кардіотонічна Заспокійлива	Гостра та хронічна серцева недостатність II та III ступеня, Стенокардія, аритмія, неврози, ревматичні пороки серця, атеросклероз коронарних судин

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
<p>Строфанту насіння – <i>Strophanthi semina</i> Строфант Комбе – <i>Strophanthus Kombe</i> Oliv., Строфант щетинистий – <i>Strophanthus hispidus</i> DC., Строфант привабливий – <i>Strophanthus gratus</i> (Hook) Frandi. Кутрові – <i>Arosynaceae</i></p>	<p><i>С. Комбе:</i> строфантин та його глікозиди К- строфантозид, К- строфантин-β, цимарин, цимарол, еризимозид <i>С. щетинистий:</i> цимарин, цимарол, К- строфантозид та кислота цимаринова <i>С. привабливий:</i> убаїн (G-строфантин), аколонгіфлорозид К, гратозид, сарментозиди А, D, E</p>	<p>Строфантин-Кр- н д/і Строфантин-Г Строфантидина ацетат</p>	<p>Кардіотонічна Діуретична</p>	<p>Гостра серцева недостатність, гострий інфаркт міокарда, тяжкі форми хронічної недостатності кровообігу, неефективність лікування препаратами наперстянки, Дія починається через 5- 10хв, триває до 1 год)</p>
<p>Горицвіту весняного трава <i>Adonidis vernalis herba</i> Горицвіт весняний – <i>Adonis vernalis</i> L. Горицвіт туркестанський – <i>Adonis turkestanicum</i> (Korsh.) Adol., Горицвіт амурський – <i>Adonis amurensis</i>, Горицвіт золотистий – <i>Adonis chrysocyanthus</i> Hook. f. Et Thoms. Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i></p>	<p>Карденоліди (адонітоксин, цимарин, К-строфантин-β, строфантин, адонітоксол); флавоноїди (ві- тексин, лютеолін); сапоніни; дубильні речовини</p>	<p>Адоніс-бром табл. Кардіолін н-ка Кардіофіт н-ка, табл.</p>	<p>Кардіотонічна Седативна</p>	<p>Ішемічна хвороба серця, початкові стадії серцевої недостатності, неврози</p>

Назва ЛР, ЛРС та родини	Діючі речовини	Препарати	Фармакологічна дія	Показання
Олеандру листя – <i>Oleandri folia</i> Олеандр звичайний – <i>Nerium oleander</i> L. Кутрові м <i>Apocynaceae</i>	Карденоліди(неріантин, нерігозид, нерізозид, одорозиди, олеандрин, олеандригенін, гітоксигенін, дигітоксигенін); сапоніни; флавоноїди	Настойка Псоринохель табл	Кардіотонічна Седативна	Хронічна серцева недостатність Нейродерміт, атопічний дерматит, псоріаз, екзема
Буфадієноліди				
Луківки надморської цибулини - <i>Scillae bulbi</i> Луківка надморська – <i>Scilla maritima</i> L. (<i>Drimia maritima</i> (L.) Stearn) Холодкові – <i>Asparagaceae</i>	Сциларенін, глюкоциларен А, просциларидин А, сциларен А, сциліфеозид, глюкоциліфеозид, сциліглаукозид, сциліціанозид; слиз (до 30%), гірка речовина сцилліпін, ефірна олія	Настій, Мепросциларин (Кліфт), Хомвіокорин	Кардіотонічна Діуретична Блювотна Подразнює слизові оболонки	Хронічна серцева недостатність, набряки серцевого походження
Чемерника кореневища з коренями – <i>Hellebori rhizomata cum radicibus</i> Чемерник зелений – <i>Helleborus viridis</i> L., Чемерник кавказький – <i>Helleborus caucasicus</i> A.Br., Чемерник червонуватий – <i>Helleborus purpurascens</i> Waldst. & Kit. Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i>	Гелебрин (корельборин П), дезглюкогелебрин (корельборин К); стероїдні сапоніни; алкалоїди (целіамін, спринтиламін, спринтилін)	Корельборин	Кардіотонічна Діуретична Блювотна у великих дозах	Хронічна серцева недостатність

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». - 2-е вид. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. - Т. 1. - 1128 с.
2. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. — Т. 2. — 724 с
3. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. — Т. 3. — 732 с.
4. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Доповнення 1. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2016. — 360 с.
5. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Доповнення 2. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. — 336 с.
6. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Доповнення 3. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. — 416 с.
7. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Доповнення 4. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2020. — 600 с
8. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Доповнення 5. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2021. — 424 с.
9. Практикум з ідентифікації лікарської рослинної сировини : навч. посіб. / [В.М. Ковальов, С.М. Марчишин, О.П. Хворост та ін.] ; за ред. В.М. Ковальова, С.М. Марчишин. - Тернопіль : ТДМУ, 2014. – 264 с.
10. Фармакогнозія: базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. фтів) IV рівня акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін.; за ред. В.С. Кисличенко. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. — 736 с.
11. Методика підготовки та проведення лабораторних занять з фармакогнозії / В. С. Кисличенко, С. М. Марчишин, З. І. Омельченко та ін. ; за ред.: В. С. Кисличенко, С. В. Огарь. – Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2016. – Т. 1. – 396 с.

- 12.Методика підготовки та проведення лабораторних занять з фармакогнозії / В. С. Кисличенко, С. М. Марчишин, З. І. Омельченко та ін. ; за ред.: В. С. Кисличенко, С. В Огарь. – Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2020. – Т. 2. – 304 с.
- 13.Лекарственное сырье растительного и животного происхождения. Фармакогнозия: учебное пособие / под ред.Г.П.Яковлева. – СПб.: СпецЛит, 2006. – 845 с.
- 14.Лекарственное растительное сырье. Фармакогнозия: учебное пособие / под ред. Г.П. Яковлева и К.Ф. Блиновой. – СПб.: СпецЛит, 2004. – 765 с.
- 15.Ковальов В.М., Павлій О.І., Ісакова Т.І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / За ред. проф. В.М. Ковальова. – Харків: Прапор, вид-во НФАУ, 2000.- 704 с.
- 16.Коновалова О.Ю., Мітченко Ф.А., Шураєва Т.К. Біологічно активні речовини лікарських рослин: навчальний посібник з фармакогнозії. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 352 с.
- 17.Середа П.І., Максютіна Н.П., Давтян Л.Л. Фармакогнозія. Лікарська рослинна сировина та фітозасоби. / За загальною редакцією проф. П.І. Середи. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. –352 с.
- 18.Фармацевтична енциклопедія / голова ред. ради В.П. Черних. – 2-ге вид., перероб. і допов. - Київ: “Моріон”, 2010. – 1632 с.

Допоміжна література

- 19.Лекарственные растения мировой флоры: энциклопед. справочник / Н.В. Попова, В.И. Литвиненко, А.С. Куцанян. – Харьков: Діна плюс, 2016. – 540 с.
- 20.Лекарственное растительное сырье и фитосредства: учеб.пособие /П.И.Середа, Н.П.Максютина, Е.Н.Струменская и др.; под ред. проф.П.И.Середы. – К.: ВСИ “Медицина”, 2010. – 272 с.
- 21.European Pharmacopoeia. - 4th ed.; Plant Drug Analysis. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 1996.- 2416p.
- 22.WHO monographs on selected medicinal plants. Vol. 1. - World Health Organization. - Geneva. – 2000. – 350p.
- 23.WHO monographs on selected medicinal plants. Vol. 2. - World Health Organization. - Geneva. – 2004.- 358p.
- 24.Max Wichtl Herbal drugs and Phytopharmaceuticals, 3-rd ed. – medpharm, Scientific Publishers Stuttgart, 2004. – 704 p.
- 25.Гулько Р.М. Словник лікарських рослин світової медицини. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 506 с.
- 26.Кобзар А.Я. Фармакогнозія в медицині: навчальний посіб. – Київ: Медицина, 2007. – 544 с.
- 27.Куркин В.А. Фармакогнозия: учеб. для студентов фармацев. вузов / В.А. Куркин. – Самара: ООО “Офорт”, ГОУВПО “СамГМУ”, 2004. – 1180 с.

28. Ластухін Ю.О. Хімія природних органічних сполук: Навч. посібник. – Львів: Національний університет “Львівська політехніка”, 2005. – 560с.
29. Липсон В.В. Химия природных низкомолекулярных соединений: учебное пособие / В.В. Липсон. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013. – 344с.
30. Лікарські рослини / Лихочвор В.В., Борисюк В.С., Дубковецький С.В. та ін. – Львів: Українські технології, 2003. – 265 с.
31. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення) / В.М. Мінарченко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2005. – 324 с.
32. Сировинні джерела продуктів біотехнології та їх аналіз./під ред. проф. Кисличенко В.С.- Х.: Вид-во НФаУ; Золотые страницы, 2010. – 408 с.
33. Фармакогнозия. Лекарственное сырьё растительного и животного происхождения: учеб. пособие / под ред. Г.П.Яковлева. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб.: СпецЛит, 2010. – 863 с.
34. Кардиотонические стероиды / И.Ф. Макаревич, Н.В. Ковганко, И.С. Чекман, Г.В. Загорий. — Харьков : Оригинал, 2009. — 688 с.

